Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гарҗамнай 1921 оной ...ябрин 21-һээ гарана | № 86 (13881) | 1975 оной апрелиин 12, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. Б. ХАМНИГАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо алиа үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Мухар-Шэбэрэй аймагай Загарай колхозой ахамад агроном Санжа Бубеевич **Хамниганов**ые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной апрелиин 10.

ПАРТИИН УРЯАДА ХАРЮУ

ЗОНТОЙ ХҮДЭЛХЭ ОНШО АРГА

...зонтой хүдэлхэ, илангаяа суртал бодолой хүдэлмэри... гэшээ ехэ нарин хүшэргэтэй гэжэ дүй дурадаа... ойлгодоггүй. Үзэл суртал нэгэ талаһаа... һүүлэй һонинуудые (орон доторой, хилын саадаһаа), хоёрдохёор, болоһон үйлэ хэрэгүүдые... шинжэлхэ, гурбадахяар, коммунис үзэл бодолоор... марксизм-ленинизмын сурталда улад... бургаха — ниимэ хүндэтэ үүргэтэй гэшэ.

...үзэл сурталшад, партийна хүдэлмэрилэгшэд хүн... бодол хаража, шэнжэлжэ, хүдэлмэри ябуулдаг... байһан хүнэй ямар бодолтой, ямар хүсэлтэй... тамирынь мэдэхэ ёһотойбди. Хүнэй сэдьхэлэй... һудалһаны барижа хүдэлбэл, ажалшадай... ойлгохо ядахагүйнай лабтай. Энэ талаар бидэнэй... хэрэгтэй байжа байдаг. Бүгэдэнтэй адли... ойлгуулжа һуралсалаа... Үхаалдидаг гэшэбди. Энээндэ мананай... хүдэлмэриһээ ... партийна хүдэлмэрилэгшэ... ойлгуулжа байгаа. Партийна бүлэг... ойлгуулхын тулада... ажалшадай... тус эрхэтэйгээр... ажалшадай хамтын... Гэшүүдэй... мэдүүлһэн... Тэрээн... ажалшад... хонин... дулаанай... ажалшадай... фермые Анна Георгиевна Югова даадаг...

...хэлэгшэеэ батадхахын тулада жэшээнүүдые дурдахал колхозой Булагай һаалиин томодхогдоһон фер(комплекс) ехэ коллектив юм. Эндэ гуша гаран хүн ...даг, һаалишад, тугалшад. Үхэршэдһөө гадна, эндэ ...механик, үнеэ һаадаг машинын мастер, тэжээлэй ...хүдэлдэг котельщигүүд, трактористнууд, шофёр ...нын техникэдэ хабаатай мэргэжэлтэд ажалладаг ...фермые Анна Георгиевна Югова даадаг. Эндэ ...лективые ударидадаг. Зон нүхэдэйнгээ дунда хүн... үгэеэ ойлголсоходоо бэрхэ, эмхидхэхы ша...тай, үнэхөөрөө бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ мүн. Эндэ ажалладаг хүн бүхэнэй хүдэлмэриин үрэ дүн аржаса харуулагдадаг. Эдэнь фермын улаан булан соо зурагладжа бэшээд хадаатай байха. Аймагай фермэнүүдтэхэн улаан булангууд соо Булагай фермын улаан булан эрхимүүдэй нэгэн юм.

Энэ улаан булан соо оронон хүн тус фермын ажалтай (үнгэрэгшэ жэлэй дүн, кварталай, һарын, арбан хоногой, үдэр бүриин һаамай дүнгүүдтэй) дуулһан танилсаха. Гэхэһээ гадна манай колхозой нүгөө фермэнүүдэй — Багаа Наринай, Гэгээтын фермэнүүдэй ажалтай бэлэгэнгүйгөөр танилсажа болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, һүнэй ажахыдаа социализм мүрысөөнэй ябаса жэнхэдүүгөөр харуулагдана. Энэ хүтэлбэрилэгшэ нэгэ талаһаа харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдээр хүн зондоо нүлөө үзүүлнэ. Нүгөө талаһаа эдэнэртэеэ хөөрэлдэдэг, зоригжуулдаг, урмашуулдаг байна. Энэ хүтэлбэрилэгшын тон шухала шэнжэ шанар юун бэ гэхэдэ, тиимэ обёорогдошогүй хүбшэргөөр бүхы зоноо нэгэдүүлжэ шаданхай. Коллективэйнгээ ажал хэрэгэй, нэрэ солын түлөө хүн бүхэниинь һанаагаа зободог байна. 7 коммунистһаа бүридэһэн партийна бүлэг эндэ бии юм. В. И. Корнева энэ бүлэгые даадаг. Коллективые бэхижүүлхэ хэрэгтэ тус бүлэгэй ехэ юумэ хэһэниинь эли ааб даа.

Колхозой партийна комитедэй гэшүүн, КПСС-эй обкомой гэшүүн Анна Георгиевна — бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ, бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ юм. Хүмүүжүүлэгшын, хүтэлбэрилэгшын жолооё зохилдуулжа баридаг, хүн зондо юумэ ойлгуулха, эрилтэшье хэхэ — али алиниинь зохилдуулжа шададаг байна.

Үбэлэй һаранuудта һү ехээр һааха үүсхэл республика дотороо манай колхоз гаргаа һэн. Тиин абаһан уялгаяа дүүргэхын тулада һаалишад, малшаднай шармайна. Энэ хэрэгтэ Булагай фермэ ехэ хубитаяа оруулна. Байгша оной 1-дэхи кварталда эдэнэр 168 мянган килограмм һү һааха түсэбтэй һаа, 177940 килограмм һаагаа. Март һарада үнеэн бүриһөө 153 килограмм һүн эндэ һаагдаа.

Ажалшадай дунда үзэл бодолой, соёлой хүдэлмэри олон янзаар ябуулагдадаг юм. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые комплекснээр хангаха хэрэгтэ ехэ һаналаа табигдадаг гэшэ. Манай колхоздо 4 агитбригада бии юм. Лектор гү, али политинформатор, концерт табиха артистнууд, наймаашан, библиотекарь гэхэ мэтэнүүд агитбригадада оролсодог. Эдэ бригадануудай зэлжэлээд малшад дээгүүр ябадаг. Үзэл бодолой, соёлой хүдэлмэридэ багшанар, мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гуримтай.

Маанадай, үзэл сурталшадай үгэ хэр нүлөөтэй байна гэшэеэ гэһэн бодол манай һанаа зобооно ёһотой. Зарим ушарта үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдөөн, юрын уулзалга ехэ хүсэ нүлөөтэй байдаг гэжэ ажаглагданхай. Жэшээнь, гэрэбшэ зун һү һаалиин хахад жэлэй дүн гаргалгатай хабсаруулан. Эдэ голой эрьеэ уулзалга — һайндэр үнгэргэгдөө һэн. Эндээ үнэн зүрхэнһөө һайса хөөрэлдөө, һаалишадаа хүндэлөө, һайндэрлөөбди. Энээнэй һүүлээр харахада, хүн зон хүсэ нэмэлдэлэн, урматай, зориготойнууд ажаллаа һэн. Политическэ хүдэлмэри гэшые ходо ухаалдижа, бодомжолжо, хүн зонтой хүдэлхэ шэнэ онно арга ходол бэдэржэ байхал ёһотой гэжэ энэ баримтаһаа тобшоломоор. Мүнөөнэй үе сагшье ниимэ эрилтэ табижа байна.

Манай колхозой гэшүүдэй сэдьхэл байжуулха эдэбхи үүсхэл бадаруулха хэрэгтэ бидэнэр, үзэл сурталшад, нэмэрээ оруулаа бэзэбди. Улад зонойнгоо согтой залитайгаар хүдэлжэ ябахые харахада урматай байдаг. Манай колхозой гэшүүд мүрысэдэг хүршэнэр — Үшөөтэйн ажалшадһаа гээгдэхэгүй гэжэ оролдоно. Байгша оной нэгэдэхи кварталай хүдэлмэриин дүн яһала һайн. Апрелиин 1-нэй мэдээгээр манай колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 144 процент, һү — 119 процент дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо ехэ мяхан, һүн гүрэндэ худалдагдаа. Мүн хурьгадшье һайнаар абтажа байна. 100 эхэ хонин бүрһөө 92 хурьгад абтаад, түлжүүлэгдэнэ.

Байгша оной июниин 15-да болохо һунгалтада бэлэдхэл эхилэнхэй. Манай колхозой агитколлективүүдэй агитаторнууд һунгагшадай список тодорхойлно, хөөрэлдөө хэнэ. Агитпунктнууднай түхеэрэгдэжэ нээгдэнхэй.

Маша шухала энэ политическэ кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Бүхы совет хүнүүдтэл адли Гэгээтын колхознигууд һунгалтын үдэрые нэрэдээ хүрэмөөр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

И. ФИЛИППОВ,
Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НҮХЭР Д. БИЕДИЧТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хани ёһоной элбанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Югославиин Коммунистнуудай союзай ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СФРЮ-гэй Союзна Гүйсэдхэхы вечэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. Биедичтэй апрелиин 10-да уулзаа.

Хани, халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ коммунизм, социализм байгуулгын хэрэгтэ Советскэ Союзай ба Югославиин ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай мэдээсэбэд. Совет-югослав харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһанда, Советскэ Союзай ба Югославиин Социалис Федеративна Республикын, КПСС-эй ба СФРЮ-гэй хоорондын түгэс харилсаа холбоое, хоёр оронной арадуудай аха дүү ёһоной хани барисаае улам бэхижүүлхэ гэжэ хоёр талаһаа эрмэлзэдэг байһанда сэдьхэлээ ханаанхай байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй нүхэр Д. Биедичтэй уулзалгын үедэ мүнөө сагай уласхоорондын оршон байдалай тон шухала асуудалнууд, эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүйн байдалай ба социализмын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

Совет-югослав хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлөө

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СФРЮ-гэй Союзна Гүйсэдхэхы вечэй Түрүүлэгшэ Д. Биедичэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд апрелиин 10-да Кремль соо үргэлжэлүүлэгдээ.

Политическэ, экономическа ба бусад асуудалнуудаар, совет-югослав хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, хоёр ороной арадай ажахын туһада уласхоорондын оршом соо ажалаа хубаарилан эрхилэлгын хэрэгые түргэдхэлгэдэ туһа хүргэжэ боломоор, экономикын хэдэ хэдэн һалбаринуудай талаар харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхэ гэжэ хоёр талын хүсэдэг байһаниинь элирхэйлэгдээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар хоёр талын документнүүдтэ хабаатай проектнүүдые бэлдэхэ гэжэ хэлсэгдэбэ.

Хөөрэлдөөнүүд хоёр ороной хоорондын харилсаанда баримталагдадаг бүтэмжэтэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

Тэрэшэлэн хоёр оронние һонирхуулдаг уласхоорондын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

Механизаторнуудай бүхэсоюзна конкурс

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги, Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай президиум, СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкын Главна комитет 1975 ондо техникээ үрэ түгэсөөр ашаглаха гэһэн хүдөө ажахын механизаторнуудай бүхэсоюзна конкурс үнгэргэхэ тухай тогтоол баталан абаа.

Техникэ ашаглаха хэрэгтэ эгээн һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, машинно-тракторна паркые хангалгада зорюулагдадаг материальна ба мүнгэн гаргашануудые хорооха, газар тариалангай бүхы хүдэлмэриин эрхим шанар хангаха, һаһа саг соонь дүүргэхэ, тингэһэнэй үндэһөөр үндэр баян ургаса туйлаха хэрэгтэ колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай механизаторнуудые элсүүлхэ зорилгоор энэ конкурс үнгэргэгдэхэ байна.

Колхозуудай, совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай механизаторнууд, мастернууд-наладчигууд, бригадирнуудай туһалагшад болон бригадирнууд бүхэсоюзна конкурсдо хабаадажа шадаха.

Конкурсоор илагшад үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг ба медальнуудаар СССР-эй ВДНХ-гай зүгһөө шагнагдаха, үнэтэ бэлэгүүдые абаха, харин хүдэлмэридөө эгээн эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан механизаторнууд, мастернууд-наладчигууд, бригадирнуудай туһалагшад ба бригадирнууд натуральна шангаар («Москвич» автомобиль) СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэлэлэй дипломуудаар шагнагдаха.

(ТАСС).

...РНОЙЛЖО ЭХИЛЭЭБДИ

...й саһанһаа һалажа, хүрьһэнэйнь дээгүүрээ гэ... досоохи шииг нойтыень хушахын тула сэбэр паар, ...хахалһан тариалангые мүнөө түлэг борнойлжо эхи...

...нүүдтэ хүндэ борнойнуудые шагтагалһан 12 аг... бүри хүдэлнэ. Үсөөхэн үдэр соо 2.300 гектар ...шииг нойтон хушагдаа. Үшөө 3 мянга шахуу гек... хахалһан газар борнойлогдохо юм.

...дүрбэдэхи отделенидэ бэрхэ трактористнар ...Дамшилов, Сергей Полонов гэгшэд агрегадуудаа ...һаадгүй хүдэлгэжэ, үдэр бүриингөө даабари 130 процент дүүргэнэ. Хахалһан газарай шииг нойто ...хушажа дүүргээд, удаань тарилгын урда тээ ...зөөлэрүүлхэ, буртаг үбһэнэй үндэһэ үгы хэ...льтиватор шэрэжэ эхилхэбди.

...жэлэй түгэсхэхы жэлдэ манай колхозойхид тарья... гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 процент ороохо ...гтотой. Энээнние амжалтатайгаар бэелүүлхын ...түрүүн газарай шииг нойто дуһалшье дэмы алда... тон шухала болоно.

Ф. ВОРОНА,
...аймагай «Родина» колхозой ахамад агроном.

...Н ЖА Н ...РИЬӨӨ ...ГАЛ

...айский» совхозой ...тделенидэ ажалша... шад жэлһээ жэлдэ ...Василий Николаевич ...алша бэрхэ малша... болоно.

...алай нюусые һайн ...оһон энэ нүхэртэ ...бартаа шэнэ гунжад ...н байгаа. Тиигээд ...һайнаар харууһал... ...юртонь үрэжүүл... ...жэлэй үбэлжэлгэ... ...эхилжэ бэлдэһэн, ...байра һайса дулаал... ...хорёогоо заһаба... ...на.

...Николаевичай ха... ...гүртын малһаа ту... ...л абтажа байнхай. ...абаһан 50 гун... ...бүриһөө тугал ...хоролтогүйгөөр ...на. Нүхэр Панюко... ...харууһалдаг гун... ...дундаа тугаллажа ...гүртын малшад ...түгэсхэхы жэлдэ ...тугал абажа, ...приялготой.

...ЖОГУТАБАЙ.
...аймаг.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ *габшагай алхам*

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

Юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон, Ажалай Улаан Тугай орденто Самадай Цыренжаповна Доржиева ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлаба.

Мүнөө дээрээ тус хонишон 551 эхэ хонинһоо 560 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Тиигэжэ «100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа доошо бэшэ хурьгадые түлжүүлхэб» гэһэн социалис уялгаяа ахалагша хонишон С. Ц. Доржиева амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Т. БАИМИН,
манай штатнабэшэ корр.

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ *баян ургасын түлөө*

МАРТ 20 — МАЙ 20

ЭРШЭТЭ АЖАЛ ЗАМХАНАГҮЙ

Зэдын аймагай Борьёогой совхозой уужам талын дундуур һүрэг һүрэгөөрөө бэлшэжэ ябаа хөөбэр сагаан хонин һүрэгүүдэй захаар үрэжэлтэ талын тооһо бурьюулаг урилдаһандал, шэбхэ шэрээд залгаа гүйлгэлдэжэ ябаһан автомашина, тракторнуудые харахада, хабарай халуун хүдэлмэриин түлэг эхилһые һануулаадхина.

Хадын саанаһаа холо бэшэ хүсэтэ тракторнуудай хүнхинэлдэхэ абяан замханагүй. Наг шэбхэ обойтор тээжэрхиһэн арбаад автомашина зүүн, баруун тээшэ ошожо байна.

Энэмнай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой 3-дахи фермын үбэлжөөнүүдэй газаагуур үнгэрэгшэ намарһаа хойшо суглуулагдаһан обсо шэбхэ полинууд дээрэ гаргагдажа байна гээшэ.

Совхозой гансашье гурбадахи фермэ бэшэ, бүхы гурбан фермэнүүдынь нуга сабшалан болон тариалангай ургасые дээшэлүүлхын тула жэл бүри хабарай һаранuудта илангаяа ехэ хүдэлмэри хэдэг юм. Тиимэл хадаа совхозой үнинэй луговод Ф. Ф. Чекмазов хээрын сабшалангай гектар бүриһөө 20-һоо 40 центнер хүрэтэр үбһэ абадаг болоо ха юм. Үбэлдөө тариалан, сабшалан дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ гаргажа байха 1 трактор тэргэтэйгээр, ашаа тээдэг оньһон түхеэрэлгэтэй үшөө нэгэ трактор таһалгаряагүй хүдэлдэг. Эдэнэр фермэ, отаранuудай газаагуур сугларһан наг шэбхэ, хохирой зүйлнүүдые саг үргэлжэ зөөжэ байдаг.

Энэ жэлэй ургасада туһа нэмэри болохоор 12 мянган тонно наг шэбхэ тарьянай газарта гаргаха гэһэн түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө. Мартын 20-һоо хойшо наг шэбхэ гаргаха габшагай үдэрнүүдые соносхоод, 12 автомашина, шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй 2 трактор, нэгэ бульдозер табижа, 1500 гаран тонно шэбхэ зөөгөө. Эндэ бульдозерист Е. Белых, ашаа тээдэг тракторай жолоошон Н. Чупышев, Петропавловскын транспортна предприятиһаа эльгээгдэһэн автомашинын жолоошод В. Черкасов, В. Мезенский, Гармаев болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр, һаадгүйгөөр ажаллаа.

Энээнһээ гадна нилээд ехэ сабшалан хорёологдожо байгаа юм. Хоёрдохи фермэдэ М. Н. Селивановай хүтэлбэри доро хоёр километр шахуу утатай посхоод баригдаа. Тэндэ хээрын сабшалан, олон жэлэй ногоошье тариһан газар оролсоно. Нүхэр Селивановай звено сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, хорёолхынгоо хажуугаар 200 гектар хээрын сабшалан дээрэ, олон жэлэй ногоо тариһан газарта минеральна үтэгжүүлгэ тараагаа.

Тиихэдэ совхозой түбэй Ф. Чекмазовай звеногойхид мүн лэ 158 гектар хээрын сабшалан, 17 гектар олон жэлэй таримал ногооной талмайда минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, 51 гектар олон жэлэй ногооной ургадаг газарые бүхыдэнь тойруулан хорёолоо.

Совхозой сабшалан пайжаруулдаг звенонууд энэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 26 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха гэһэн социалис уялга абанхай. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула эртын намарһаа эхилээд хэжэ байгаа ажалынь үшөөшье үлүү үрэ дүн харуулха гэжэ һанагдана.

Д. АЮШЕЕВ.
манай корр.

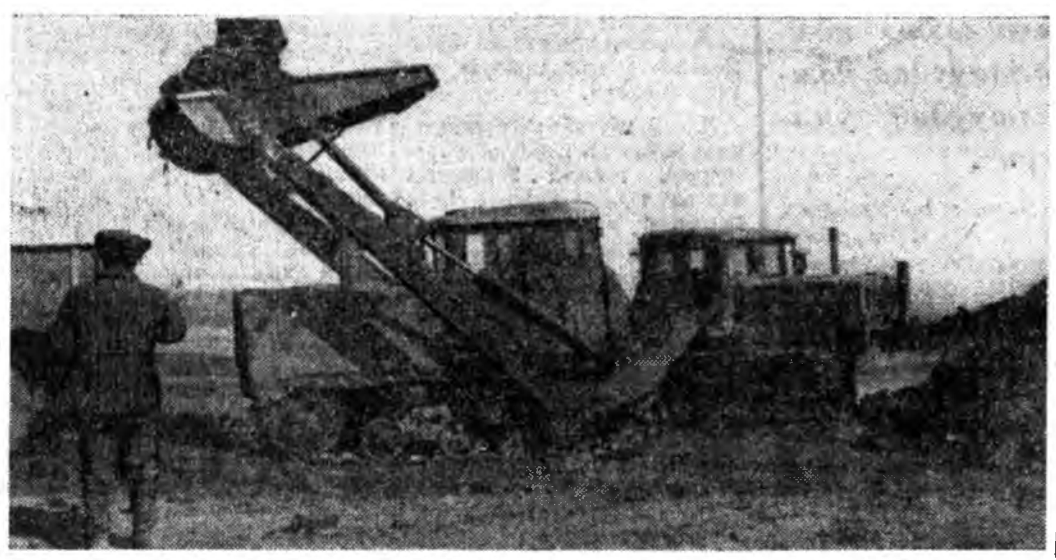

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: трактористнууд Евгений Белых (саада тээнь), Николай Чупышев гэгшэд наг шэбхэ машинада ашажа байна.

Авторай фото.

ЭХИЛҺЭЭР НЭГЭШЬЕ ҺААТААГҮЙ

Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр худалдаад, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула түбхын түрүүн тариалан, сабшалан дээрэһээ үндэр баян ургаса абаха гэшэ шиидхэхы удха шанартай гэжэ Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид һайн мэдэнэ.

Тиимэһээ «хабарай үдэр жэлые тэжээдэг» гэһэн арадай сэсэн үгые һанаандаа оруулан, мүнөө тариалан, сабшалан дээрээ тон ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын соносхогдомсоор, 7 тракторай тусхай оньһожоруулагдамал бригада (бригадирынь П. Д. Холударов) шэбхэ зөөжэ эхилээ юм. Хүдэлжэ захалһанһаа хойшо хамта 6 мянга үлүүтэй тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа. Апрель соо үшөө 2 мянган тонно шэбхэ сабшалан, тариалан дээрэ зөөхэ байна.

Тус бригадын тракторнстнар Пётр Шобоев, Жамса Манкиев, Нанзат Холмогоров, Разий Виктагаров гэгшэд хүдэлжэ эхилһээр нэгэшье үдэр һаатаагүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой луговодуудай звенонууд газар уһалха бүлүүр станцинуудаа заһабарилжа, хүдэлхэ газартань тодхожо эхилбэ.

Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

ИЮНИИН 15-да СОВЕДҮҮДЭЙ ҺУНГАЛТА

АГИТПУНКТНУУД ҮҮДЭЕЭ НЭЭБЭ

РСФСР-эй Верховно Соведтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулагдажа эхилэнхэй. Партийна организацинууд агитколлективүүдээ шэнэлнэ, агитаторнууд участогуудтаа гарана.

Һунгалтада бэлэдхэлэй ябажа байһан тухайда манай корреспондент хэдэ хэдэн газар хонходожо хөөрэлдэбэ.

Партиин Бэшүүрэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша И. Ф. ИСТОМИН:

— Колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинууд һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилэнхэй. Аймаг дотор һунгуулиин 39 участок байгуулагданхай. Олон нютагуудта агитпунктнуудай гал яларжа эхилбэ. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин агитпункт һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой, «Дружба» колхозой партийна комитедүүд агитпунктнуудаа зохидоор түхеэржэ, үүдыень нээгээ. Улаан тугууд, панно гэхэ мэтэнүүд хаа хаанагүй хүн зонние агитпунктнуудта уряалан байна.

Байгша оной мартын 28-да партиин райком ажахынуудай партийна комитедүүдэй, эхин организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргөө. Һунгалтада бэлэдхэл тухай асуудал энээн дээрээ хэлсэһэн байгаабди. Мүн нютаг нютагуудта партийна организацинууд агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, агитаторнуудай семинар үнгэргөө.

Агитпунктнуудые даагшанарые партиин райкомой бюро дээрэ һаяар баталхамнай. Агитаторнууд өөһэдынгөө участогуудта гаража, һунгалтын дүрим тухай хүн зондо хөөрэжэ үгэнэ. Нютагай Соведэй депутадууд һунгагшадай үмэнэ тоосоогоо хэнэ.

КПСС-эй Октябрьска райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша И. Л. ПАРФЕНОВ:

— Агитаторнууд һунгалтада бэлдэжэ эхилһээр үнинэй. Район дотор 32 агитпункт, һунгагшадай клуб хүдэлнэ. Эдээнние даагшанар партиин райкомой бюро дээрэ батлагдаа. Гурбан бага районуудта агитаторнуудые ами аминдань суглуулжа, зүблөө хээ һэмди.

Олонхи агитпунктнууд гоёор, уранаар түхеэрэгдэнхэй. Плакадууд, ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэб, ном һудар, календарь гэхэ мэтэнүүд агитпункт бүхэндэ бии. 29-дэхи һургуулидахи, ГПТУ-7-дохи, «Байгал» кинотеатртахи, мяханай комбинадтахи, 12-дохи һургуулидахи агитпунктнууд эрхим һайнаар түхеэрэгдээд, үүдээ нээгээ. Эдэнэрэй зураглан харуулһан хэрэгсэлнүүд зохидоор ,хүн зоной дура татамаар бэлдэгдээ.

Агитпункт бүхэндэ элдэб асуудалнуудаар (юридическэ, медицинын, һунгуулиин гэхэ мэтэ) тайлбарил үгэхэ мэргэжэлтэд байлсадаг болоо.

Агитколлективүүдэй агитаторнууд даадаг участогуудтаа гаража, һунгагшадай список шалгана, элирүүлнэ, һунгуулиин дүрим хөөрэжэ үгэнэ.

Манай район барилга ехээр хэжэ, ургажа байһан газар ха юм даа. Һунгуулиин нэгэ шэнэ участок бии болонхой. 40-дэхи кварталда иимэ участок эмхидхэгдэжэ, эндэ шэнээр нээгдэһэн 18-дахи һургуулида агитпункт үүдээ нээбэ.

...ОНТОВИГУУД—ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

...ЦК-гай партида, ...хандаһан Хан... ...ууда Улаан-Үдын ...лгын заводой ...табан жэлэй түгэс... ...улам үндэр бү... ...ажаллаха гэжэ ...Тиин эдэнэр ...түрүүшын табан ...арние Илалтын ...9-дэ дүүргэ... ...заводой олохон ...табан жэлэйн... ...дүүргээд, 1973 ...ажаллажа ...А. Киргизовэй, ...ын ударидадаг ...шадай бригада... В. П. Клемени...дадаг молодежно дархашуулай, А. Я. Сленнёвой толгойлдог шэрдэгшэдэй бригаданууд байгша оной нэгэдэхи кварталайнгаа ажалай даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануд үйлэдбэриингөө суглаан дээрэ үнгэрэгшэ ондо яажа ажаллаһан тухайгаа мэдээсээд, саашадаа бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха гэжэ найдуулһан юм.

«Дайлалдажа байһандаал адляар ажаллаха» гэһэн уряатайгаар фронтовигууд үйлэдбэри дээрэ хүдэлнэ. Эдэнэй үгэ хэрэг хоёрынь зөрюудэдаггүй. Мүнөө тус заводто дайнай 50 гаран ветеран ажалладаг. Эдэнэй нилээд олониинь өөһэдынгөө хубиин табан жэлые дүүргэһэн байна. Дайнай фронт дээрэ эрэлхэг танкист ябаһан Иван Андриянович Широков, дээдэ гарай хабсаргагша, табан жэлэйнгээ даабарние нёдондо жэлэй түрүүшын хахад соо дүүргээ һэн. Мүнөө энэ нүхэр 1976 онойнгоо түсэбые Илалтын 30 жэлэй ой — Майн 9 дэ дүүргэхэб гэжэ ветерануудай суглаанда үгөө үгэнхэй.

Тиихэдэ нёдондо жэлдэ хубиингаа табан жэлэй даабарние дүүргээд, 1976 оной түсэбөөр ажаллажа байһан фронтовигууд А. Е. Зиновьев, слесарь И. Г. Демин, токарь М. Г. Рандин, фрезеровщик Д. И. Хохряков болон бусад нүхэр Широковой жэшээгээр баһал даабаринуудаа Илалтын 30 жэлэй һайндэртэ дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

Дайнай ветеранууд Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ 90 хоногой ажалай габшагай вахтада жагсахые заводой бүхы хүдэлмэришэд, залуушуулда хандаһан юм. Тэрэ уряаень халуунаар дэмжэһэн тус заводой бүхы хүдэлмэришэд габшагайгаар ажаллана.

П. СКРИПКИН.

КПСС-эй ЦК-гай УЛААН ТУГТА ХОЕРДОХЕО ХҮРТЭБ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг абаһан Баргажанай аймагай Уланай колхоздо зорюулагд

КОММУНИСТНУУДАЙ НАНГИН ХУБИТА

Коммунистнууд... Хүдэлмэришэн, таряашадай, интеллигенциин түрүү отряд — коммунистнуудай алдар соло холуур таранхай. Тэдэнэр хаанашье — хүдөө ажахыда, барилга дээрэ, промышленна предприятинууд дээрэ түрүү ябажа, бултанда жэшээ харуулан, элбэг дэлбэг продукци ехээр, һайн шанартайгаар Эхэ орондоо тушаахын, үгэхын түлөө тэмсэнэ. Имагтал коммунистнуудай оролдолгоор лэ амжалта, илалтанууд туйлагдана ха юм. Эдэ бүгэдэ хадаа манай түрэл Коммунис партиин ударидалга доро бэелүүлэгдэжэ байгаа холын хараата ажал хэрэгүүд болоно бшуу. Тимэһээ ажахын участок бүхэндэ хүдэлжэ ябаһан коммунистнуудай шэнэ амжалта тээшэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлхэдэнь хараалагдаһан түсэбтэ даабаринууд саг болзортоо дүүргэгдэнэ ха юм. Энэнэй хажуугаар нютагаймнай коммунистнууд тосхонойнгоо түхэл шарайе городойхитой адли болголсохын хойноһоо шармайн эрмэлзэдэг болонхой.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар абаад байхада, манай колхозой амжалта, илалта туйлаха хэрэгтэ коммунистнуудаймнай оруулһан хубита тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Тэдэнэй зоригжол, эрмэлзэл бодол, ажалша бэрхэ абари зан тухай магтаалай үгэнүүдые эндэ хэлэмээр. Манай колхозой 70 коммунистнуудай хахадһаа олониинь үйлэдбэри дээрэ ажаллажа ябана. Тэдэнэрэй зариманиинь механизаторнууд, һаалишад, хонишод, нүгөөдүүлынь бусад һалбари дээрэ элдэб хүдэлмэри хэжэ ябана. Жэшээнь, үнинэй коммунистнууд Һамасо Яковлевна Цыренова, Дулгар Балгановна Шагдурова, Елизавета Гармаевна Базарова гэгшэд 15—20 жэлэй туршада таһалгаряагүй һаалишадаар хүдэлжэ ябахадаа, нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр һаахын түлөө бүхы оролдолгоо гарган тэмсэнэ. Эдэнэрнай һү һааха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие дүүргэһэн тухайгаа үни хада мэдээсээ һэн. Очирма Шагжиевна Пиртановагай даадаг һү һаалиин фермын коллектив эрхим амжалтатай. Эдэнэр һү һааха табан жэлэйнгээ түсэбые үнгэрэгшэ жэлэй август һарада дүүргээ һэн. Тиин 1974 оной ажалай дүнгөөр тус фермэдэ КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа бэлэй. Үгышье һаа, бусад коммунистнуудай ажалладаг гүүртэ, отарануудые абаад үзэе. КПСС-эй райкомой болон колхозой парткомой гэшүүн, залуу малшан Цырма Кишиктуевна Бубеева олон жэлэй туршада амжалта туйлажа, тарган мал гүрэндэ тушаадаг, урагшаа һанаатай, ёһотойл коммунист эхэнэр юм. Мүнөө нүхэр Бубеева юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байха юм. Үнинэй коммунистнуудай нэгэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Нагац-Зана Молонович Бурхинов — ажахын түрүү хонишодой нэгэн.

Ажахын бүхы малшад, хонишодой, илангаяа коммунистнуудай ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шадаһанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ мяха абаха, гүрэндэ худалдаха зорилгоор аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ гараһан байгаабди. Тиин мяха үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб 104,7 процентдэ хүргэжэ, гүрэндэ мяха тушааха даабаряа 113,2 процент дүүргээ һэмди. Малай тоо толгой олошоруулха түсэб мүн лэ үлүүлэгдэжэ, гүрэндэ мяха тушаалга урзанданайхиһаа 22,5 процентээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр манай ажахыда КПСС-эй райкомой, ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан, аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

Манай колхоз 1973 ондо дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ гарахадаа, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар абаа һэн. Энэ илалтада коммунистнуудай габьяа ехэ бии.

Нёдондо гүрэндэ орооһо таряа тушааха юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэһэн байха юм. Түсэбэй ёһоор, гүрэндэ 7.910 центнер таряа тушааха байгаа һаа, тэрэнээ 12.849 центнертэ хүргөө һэмди. Гүрэндэ болзорһоонь жэл урид таряа тушааха хэрэгтэ колхозой механизаторнууд ехэ хубитаяа оруулһан юм. Ажахын түрүү механизаторнууд — КПСС-эй райкомой гэшүүн Д. Б. Ахадаев, Б. Б. Будаев, Ж. Г. Эрдынеев, В. Б. Ринчинов, Ц. Б. Доржиев, наймадахи табан жэлэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Э. Л. Дугаров, комбайнернууд Д. Э. Нанзатов, Б. Б. Будаев, Ж. Г. Эрдынеев болон бусадай шударгы ажал, оролдосые эндэ онсолон тэмдэглэмээр.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй дүнгөөр энэ ехэ шагнал, шанда хүртөөд байхадаа, манай баяр баясхалан ехэ. Энэ шагнал хадаа үшөө ехэ амжалта, илалтада бидэниие уялгална. Тиигэжэ колхозоймнай гэшүүд парти, правительствын үндэр хайрада харюу болгожо, 1975 ондо социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, шэнэ амжалта туйлая гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ хэлсээ һэн.

Колхозой гэшүүд жэлэй түрүүшын үдэрһөө урма зоригтойгоор хүдэлжэ байнхай. Жэшээнь, ажахын түрүү һаалишан коммунистка Е. Ш. Балганова даажа абаһан 21 үнеэнһээ 19 тугал абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ эхилэнхэй. Нүхэр Балганова байгша оной дүүрэтэр нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха, үнеэн бүриһөө тугал абаха зорилготой. Тиихэдэ бусад малшад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, зоригжол эрмэлзэл дүүрэн ажаллажа байна.

Ажахын таряашад 1975 ондо гектар бүриһөө 10 центнер таряа хуряажа, бүхы дээрээ 35.000-һаа дээшэ центнер орооһо хуряаха зорилготой. Мүн 37.500 центнер үбһэн хуряагдаха, 6.000 тонно силос дарагдахаар хараалагдаба. Колхозоймнай малшад 11.200 центнер һү һааха, 4.280 центнер мяха абаха, 385 центнер нооһо хайшалха уялга абанхай. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбһөө гадуур 7.840 центнер һү худалдаха, 100 үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 85 тугал, 100 эхэ хониһоо 90 хурьга абаха зэргэтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ жэлэй эхинһээ хэгдэһэн ажалаа согсолжо үзэхэдэмнай, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб (мяха, һү тушаалгаар) болзорһоо хэдэн хоногоор урид дүүргэгдээд байна. Саашадаа инмээр лэ дабшахые оролдохобди.

Колхозой партийна комитет коммунистнуудаа шэнэ амжалтануудта зоригжуулжа, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэжэ социалис мүрысөө улам үргэдхэхые оролдохо зэргэтэй. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугые алдангүй, юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ үшөө ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэхэбди. Энээндэ коммунистнуднай нангин хубитаяа оруулха.

П. ДАШИЕВ,
колхозой парткомой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. П. Зинченко эндэ сугларһан колхозой хүдөө ажахын түрүүшүүлые үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, диплом баяр ёһололой оршон байдалда ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ — парткомой секретарь П. Л. Дашиев (дунда), правлениин түрүүлэгшэ) С. Л. Гатапов гэгшэдтэ барюулһан байна.

А. КУЗНЕЦОВОЙ фото.

АЛТАН ТАРЯАНАЙ ДОЛГИЛХОДО...

Дайнай дүүрэһэн жэлдэ сэрэгэй албанһаа табигдажа, нютагтаа ерэһэн намда трактор агтын жолоо барюулагдаа һэн. Тарилгын үедэ газараа һайнаар элдүүрилжэ, наг шэбхэ сэхээр тараажа, баян ургасын хойноһоо тэмсэл хэжэ эхилээ бэлэйбди. Намартаа таряанайнгаа эдеэшэжэ, хадахаар бэлэн болоходо, хабартаа оролдоһон хэшэгээ гамтайгаар хуряажа эбахадаа баясадаг, омогорходогшье һэмди.

Таряашад бидэнэй дүй дүршэл жэлһээ жэл бүхэндэ ехэ боложо байна. Ургасамнай дээшэлнэ. Жэшээнь, урзанда жэлдэ колхознай гектарай дунда зэргээр 14,6 центнер таряа хуряажа, 5550 центнер таряа гүрэндэ тушааһан юм. Зарим участогуудһаа гектарай 18—20 центнершье хуряагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Баруун-Хүнтэй дээрэ таригдаһан таряан баян хэшэгтэй байжа, ажахымнай гүрэндэ таряа тушааха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые нэгэ жэлээр урид дүүргэһэн байха юм.

1973—1974 онуудай дүнгөөр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан колхоздомнай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Эндэ бидэ, таряашад, механизаторнуудай габьяа бии ха юм.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы, һүүлшын жэлдэ баян ургаса хуряажа абаха зорилгоор нэгэдэхи, хоёрдохи класс сайн сэбэр үрэһэ амбаартаа хэжэ абанхайбди.

Эдэ үдэрнүүдтэ хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэл хэжэ, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа эхилэнхэйбди.

Д. АХАДАЕВ,
колхозой үнинэй механизатор.

Дүрбэн жэлэй саада[...] механизаторнуудые бэл[...]хэ курс Уланай дунда [...]гуулиин дэргэдэ эмхи[...]дээ һэн. Тэрэ сагһаа [...]зуу гаран һурагшад эл[...] гаража, ажахын хүдэл[...] хабаадалсадаг болоһон [...] юм. Мүнөө эдэнэрэй [...]хинь аха нүхэдһөө дутуу[...]гөөр колхозой ажалда [...]баадалсадаг, үдэр [...] бүрингөө даабари үл[...] дүүргэхын хойноһоо [...]зэнэ. «ДТ-75» түхэлэй [...]тор жолоодожо ябаһан [...] механизатор Жаргал Э[...]неев тус курсые гурба[...]лэй урда тээ дүүргэһэн [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ж. Г. [Эр]дынеев ажалдаа гараха[...] урда тээ.

АГИТАТОРАЙ ДҮЛЭТЭ ҮГЭ

Манай «Знание» бүлгэмэй эхин эмхидэ 64 гэшүүн тоологдоно. Тэдэнэймнай 47-ниинь агитатор, арбаниинь лекторнууд, долоониинь пропагандистнараар хүдэлнэ.

Агитаторнууднай үдэр бури шахуу айлаар, гүүртэ, отарануудаар ябажа, лекци уншаха, хөөрэлдөө үнгэргэхэ 1974 ондо хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэһэн байнабди. Жэшээнь, жэлэй туршада 225 лекци гэхэ гү, али тэдэнэй 57-ниинь буряад хэлэн дээрэ уншагдаһан байха юм. Тиихэдэ түрүү дүй дүршэл тухай 59 хуудаһан гаргагдаһан, аман үгын 30-аад журнал, асуудал ба харюугай үдэшэ үнгэрэгдөө, багшанарай хүсөөр арба гаран концерт табигдаа.

Ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха зорилгоор агитаторнуудтаа тусхай график табижа үгэһэн байгаабди. Тиил эдэнэр һарын түрүүшын болон гурбадахи долоон хоногой гарагай гурбанай үдэр малшадта ошоно. Харин политинформаторнууд һарын хоёрдохи долоон хоногто мүн лэ малшад, таряашадта ошожо, хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтай. Эдэнэрэй туһаламжаар малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, тусхай бюллетеньдэ тунхаглагдадаг юм. Энээнһээ гадна малшадай гэр байрада, харуулан ойлгуулха хэрэгсэл болон шэнэ газетэ, журнал культбазада саг соонь асаржа үгэдэг гуримтай. Мүн һарадаа нэгэ удаа агитбригада ерэдэг, кинофильмнүүд харуулагдадаг болонхой.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй туһаламжаар һаалишад, хонишод эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай агитатор, политинформатор, пропагандистнууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илажа гараһаар 30 жэлэй ой тухай, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно болон нютагай Соведүүдэй һунгалта тухай хөөрэлдөө үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан, дайнай инвалид, багша, коммунист Жамсаран Эрдынеевич Доржиев, багша Евдокия Цыреновна Доржиева, Уланай колхозой парткомой секретарь Павел Ламатханович Дашиев, Уланай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Цырен Бабушкеевич Гармаев, Уланай һургуулиин директор, пропагандист Владимир Хонхоевич Лощинов, колхозой профкомой түрүүлэгшэ Бадма Подхоевич Эрдынеев, фельдшер Галина Семеновна Морозова болон бусад эдэбхитэй агитатор, пропагандистнууд болоно.

Агитатор, пропагандистнууднай дүлэтэ үгөөрөө олоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлжэ, манай колхозой ажалшадые, амжалта, илалтада зоригжуулна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Д. ГАЛСАНОВ,
«Знание» бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ.

„Мүрысөөнэй манлайда ябаха, тэрэниие зоригжуулагша, эмхидхэгшэ хүсэн байха, үйлэдбэриин, ниитын ажабайдалда гүнзэгы мэдэрэлтэй, эдэбхи үүсхэлтэй байлгын үльгэр жэшээ харуулха гээшэ коммунистнуудай, комсомолшуудай уялга мүн“.

(Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгаһаа).

БРИГАДЫН ГЭШҮҮДЭЙ ЭДЭБХИ

Манай Ярагтын комплексно бригадын гэшүүдэй ажалай эрхим амжалта түйлажа байһаниинь гайхалтай бэшэ юм. Бригадын коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталда һү һааха түсэбөө хэдэн хоногоор урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Хонидой хурьга абалга гарзагүйгөөр, эмхи гуримтайгаар абтажа байнхай. Сэхынь хэлэхэдэ, малай үбэлжэлгэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, гарзагүйгөөр үнгэржэ байһандань малшад, таряашаднай урма баяртай. Эдэ бүгэдэ бригадын партийна организациин коммунистнуудай оролдолгоһоо дулдыдаа гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Манай партийна организацида мүнөө 18 коммунист тоологдоно. Тэдэнэй 9 хүниинь мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Тиин бригадын малшад габшагайгаар, урма зориг бадаруулмаар хүдэлнэ. Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ шадамар бэрхээр хүдэлжэ гараһан бригадын коммунистнууд Е. Г. Базарова, Д. Т. Шагдурова, Д. М. Гармаев, Н-З. М. Бурхинов болон бусад мэнэ һаяхана «1974 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгүүдээр шагнагдаһан байна.

Бригадын үнинэй коммунистнууд, урдандаа ажахыгаа хүгжөөлсэһэн С. С. Цыренов, А. А. Будаев, Б. Л. Чимитцыренов, Б. Ч. Шарушкин болон бусад зундаа үбһэшэдэй бригадада ажаллажа, ниитынгээ һүрэг малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряалсажа гараһан, намар-үбэлэй үедэ малай байрануудта тэжээл шэрэлсэжэ асаралсадаг байгаа. Тиин үбһөөр дутаагүй бригадымнай малнууд тобир тарган. Үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэнь лаблатай.

Бригадын коллектив партийна эмхиин хүтэлбэри доро эдэ бүгэдэ амжалта туйлажа, коммунист бүхэнэй дааһан хэрэгые, тэрэнэй ажалые партийна организаци мэдэжэ, хаража байна. Партиин гэшүүн бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэй түсэб тухай ходо мэдэжэ абанабди.

Һүүлэй үедэ һү һаалиин фермэнүүдтэ, отарануудта байгуулагдаһан партийна бүлэгүүд нилээдгүй эдэбхи үүсхэлтэй болоо. Тиимэһээ коммунист бүхэн өөһэдынгөө даабарида эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг болоһоной ашаар лэ амжалта туйлагдажа эхилээ ха юм.

Шэнэ кампаниин эхилхэдэ (малай үбэлжэлгэ, һү һаалга, түл абалга, үбһэ тэжээл зөөхэ гэхэ мэтэ), бригадын партийна суглаан тэрэ дороо зарлагдажа, шиидхэгдэхээр болоһон асуудалаа зүбшэжэ, олоороо хэлсэжэ, дутуу дундануудаа ойрын сагта усадхаха эрилтэ коммунист болон комсомолой гэшүүдэй урда табидаг заншалтай болонхойбди. Энэмнай өөрынгөө һайн нүлөө үзүүлдэг юм.

Б. БУДАЕВ,
Ярагтын комплексно бригадын партийна организациин секретарь.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАД ЗАЛИТАЙ

Ханада байһан календарьнай хуудаһа хуудаһаар ирагдаһаар хабарай хоёрдохи — апрель һара гараба даа. Очирма Шагжиевна Пиртановагай даажа байһан һү һаалиин гүүртэдэ ерэхэдэ, байгша оной нэгэдэхи кварталда хэды шэнээн һү һаажа, абаһан уялгаяа хэр зэргэ дүүргэбэ гээшэбибди гэжэ тооложо согсолжо һуугаа һэн. Жэшээнь, тус фермын һаалишад сүүдхэдээ найман центнер 26 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 7—8 килограмм һү һааһан байба. Һаагдаһан энэ һүниинь ажахын бусад фермэнүүдэй һаамтай нэгэдхэгдээд, Хара-Үһанай тоһо, сар хэдэг заводто үдэр бури эльгээгдэжэ байдаг юм.

— Түл абалга хэр зэргэ ябажа байна хаб? — гэһэн асуудалда фермые даагша нигэжэ харюусаба:

— Манай фермын үнеэд һубайрдаггүй. Мүнөө фермын 172 үнеэнһээ 123 тугал абтаад, гарзагүйгөөр тэнжээгдэнэ. Ехэнхидээ үнеэднай август һараһаа эхилжэ туталладаг юм. Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор декабрь һарада 100 үнеэн туталлахаар багсаагдажа, мүнөө сүм дүүргэгдэбэ. Тиимэһээ жэлэй туршада һү һааха уялгануудаа һаалишаднай булталаа шахуу дүүргэпэн лэ байдаг юм.

— Мүнөө һаалишан бүхэн хэды тугалнуудтай болонхой хаб?

— Һаалишан бүхэндэ 18-һаа 21 хүрэтэр үнеэн даалгагданхай. Мүнөө үнеэд ехэбшэлэн туталлабашье, һаалишад тус тустаа 15-һаа 19 тугал хүрэтэр абаад байна. Үлэһэн хэдэ хэдэн үнеэд жэлэй дүүрэтэр туталлахаар хараалагдана.

Дурсагдагша фермэтэй зэргэлэн оршодог Санжидма Ламожаповна Очировагай даадаг һаалиин фермын һаалишад хоорондоо мүрысэдэг юм. Мүнөө энэ фермын һаалишад сүүдхэдээ зургаан центнер 20 килограмм һү һаадаг байба. Хүршэнэрһөө гээгдэжэ ябаһан шалтагааниинь гэхэдэ, Санжидма Ламожаповнагай даадаг үнеэдэй үсөөниинь туталлаһан байшоо.

— Һаагдаһан һүнэй нэгэ центнерынь нарай тугалнуудта эдюулэгдэнэ. Тиигээгүй һаа, хабарай хагсууда даараха, доройтохонь эли. Һаяар үнеэднай булта туталлажа маанадаа ахижа эхилһэн һаалишадаа хүсэхэ эрмэлзэлгэтэйбди, — гэжэ Санжидма Очирова хөөрэнэ.

Хоёр фермын улаан булан соо ороходо, ариг сэбэр, үни бутарма дулаан. Ханадань һаалишадай абаһан социалис уялга, уряа лозунг, плакадууд үлгөөтэй. Нүгөөдэ ханадань үсэгэлдэр, мүнөөдэр хэн һаалишанай хэды шэнээн һү һааһаниинь, хэды тугалай абтаһаниинь тусхай самбарта аржытар бэшэгдэнхэй.

* * *

Ажахын алишье ажал хүдэлмэри дээрэ ажалша бэрхэ залуушуул олон. Арбадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр табан басаган энэ хоёр фермэдэ ажаллахаар ерэһэн байгаа. Колхозой правлени, партком залуушуулые дэмжэжэ, түд бүридэнь 200 түхэригэй тэдхэмжэ үгэһэн, хүдэлжэ олоһон салин хүлһэндэнь 40 процент нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абаһан байна. Энэнь яһала һайшаалтай хэмжээ ябуулга ха. Али нэгэнэйнь нэгэ газартаа хоёр жэл хүдэлөөд, саашадаа һураха дуратай байгаа һаань, ажахын зүгһөө тусхай стипенди абажа байхаар институдууд та эльгээгдэхэ юм.

Наһажаал, дүй дүршэлтэй һаалишад залуушуулда туһална. Жэшээнь, КПСС-эй гэшүүн, ажахын үнинэй һаалишан Елизавета Гармаевна Базарова һаалишанаар ерэһэн Анна Ринчиновае өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, дүршүүлжэ байна.

Анна Ринчинова арбадахи класс дүүргэөд, нооһо угаадаг Улаан-Үдын фабрикада жэл тухай ажаллаһанайнгаа һүүлээр, нютагаа бусажа ерэхэдээ, һаалишан болохо дуратай байһанаа мэдүүлһэн байгаа. Мүнөө залуу һаалишан 20 гунжа даажа абаад, ажаллажа эхилэнхэй.

— Нооһо угаадаг фабрикада жэл шахуу саг соо хүдэлөөд байхадаа, нютагтаа ерэһэйб гэжэ һанаа һэм. Колхоздоо һайнаар хүдэлөөд байбал, саашадаа хүдөө ажахын институтда орожо, агроном мэргэжэлтэй болохо хүсэлэнтэйб, — гэжэ Анна Ринчинова хөөрэжэ байгаа һэн.

Нигэжэ ажахынгаа баялигые арьбадхалсажа эхилһэн залуу басагад ошотороо эрхим һаалишад байһанаа ерээдүйдэ дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд болонхой, колхозойнгоо баялиг улам хүгжөөлсэжэ ябаха али нэгэ һалбариин ёһотой эзэн болохо байһаниинь дамжаггүй.

* * *

Байгша оной нэгэдэхи кварталда ажахын һаалишад 1150 килограмм һү һааха түсэбөө 1250 килограммда хүргэжэ, аймаг соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлбэ. Эндэ хоорондоо мүрысэдэг хоёр фермын һаалишадай хубитань ехэ ха.

Дурсагдагша фермэнүүдэй һаалишад урдаа табиһан зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула һаамхай үнеэдтээ һайн тэжээл үгэжэ байгаад эдеэлүүлхэдээ, тэдэнэйнгээ ашаг шэмыень дээшэлүүлхын хойноһоо шармайн оролдожо ябана.

— Энэ жэлдэ ажахымнай урданайхиһаа үбһэ, тэжээлээр элбэг, һаянайл малдаа силос үгэжэ эхилэнхэйбди, — гэжэ хоёрдохи фермые даагша Санжидма Ламожаповна хөөрэнэ.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада, «...Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхалсаха зорилго урдаа табиһан колхозой һаалишад бүхэн мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө үльгам бэрхээр ажаллаха гэһэн эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

— Манай фермын һаалишад Базарова, Балданова ба би Эстониин ССР-эй «Вильянди» совхозой һаалишан Лейда Пейпс гэгшын [...]тай танилсаад байхадаа, өөр[...]гөө арга боломжо тооложо [...] үнеэн бүриһөө һү һааха түс[...] 100-гаад килограммаар дээшэл[...]хэ шэнэ уялга абаһан [бай]на. Энэ уялгаяа дүүргэхэмнай [...] Юуб гэхэдэ, малнай булталаа [...] тамираар һайн ондо орожо [...] Залуушуул тухай хэлэхэдэ, [...] түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүс[...]тэйгээр, һайнааршье хүдэлжэ[...]һэндэнь, аргагүй баяртай ба[...]бди, — гэжэ фермые даагша О. Пиртанова хөөрэнэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу һаали[...]шад Дуся Гармаева, Зинаида [...]рова, Сэсэгмэ Гармаева, [Анна] Ринчинова гэгшэд сүлөөтэй [са]номоо үзэжэ һуунад.

Авторай фотонууд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү мал адуулагша Ц. Н. Бубеева малаа эдеэлүүлжэ ябана.

АПРЕЛИИН 12—КОСМОНАВТИКЫН ҮДЭР

ЗВЕЗДНЫЙ ХОТОДО...

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

Манай газетын корреспондент Б. ВАНЧИКОВ энэ жэлэй февралиин 25-һаа мартын 5 болотор КПСС-эй Центральна Комитедэй Пропагандын таһагай зарлаһан семинарта һуралсаһан юм. Тиигэхэдээ Звездный хотодо экскурсидэ ошожо, космонавт Юрий Петрович Артюхинтай уулзаһан, тэндэхи космонавтикын музейтэй танилсаһан байна. Тэндэ хэһэн тэмдэглэлнүүдыень уншагшадайнгаа анхаралда табинабди.

...смонавт П. Артюхин ...өрэнэ

...«Союз-17» гэһэн совет ...ын ниидэлгэ тэбхэр 30 ...соо үргэлжэлжэ, һая ...үүрэбэ. Кораблиин ко...р А. А. Губарев, борг...ер Г. М. Гречко гэг... удаан саг соо замбуули... ...айншалжа, научна шу... ...удха шанартай даабари ...ойн байна. Эдэ нүхэ... ...о парти болон прави...ыын даабарие амжал...аар дүүргээд, түрэл ...ма бусажа ерэһэндэ ...р — Звездный хотын...тэ баясанабди, омогорһ... Баясаха, омогорхо... ...отойшьебди. Ушарынь ...бэл, бидэнние — кос...вудые Ленинскэ ком... алдарта Коммунис ...һургаа, хүмүүжүүлээ...

...онавт Ю. П. Артюхин ...ынь өөрынгөө ниидэлгэ ...хөөрэбэ. «Восток-1» ...онгосоор түрүүн нии... СССР-эй лётчик-космо... Павел Романович Попо... 1974 оной июль һа... «Союз-14» онгосоор ...һэн байгаабди. Бидэнэй ...н ниидэлгэ 15 сүүдхэ ...үргэлжэлөө һэн. Энэ ...эдэ удаан саг соо бэл... байгаабди. Корабль ...одхогдоһон аппаратура... түхеэрэлгэнүүд жэн... һайнаар хүдэлдэг, ...үгэ ойлгодог» байгаа. ...эй урда тон орёо, ха...тайшье һаа, хүндэ...рилго табигдаа бэлэй. ...партиингаа, Совет пра...ельствынгаа энэ дааба...дүүргэхын тула бэлдэл...эдэ абаһан эрдэм мэр..., хүсэ шадалаа хүсэд ...набди. Программаяа ...лэндээ баяртай бусаа...

...эй үмэнэ тон орёо, ...лгатай даабари та... байгаа гээд үрид хэ...һэн. Тэрэниие дүүр... тула сүүдхэ бүри 16—17 час хүдэлдэг байгаабди. Саг үргэлжэ программынгаа, мүн Газарһаа үгтэдэг захиралтын ёһоор ажалнай эмхидхэгдэдэг һэн. Үдэрэйнгөө программые дүүргээд, сүлөөтэй сагтаа ном уншадаг, шатар наададаг һэмди.

Асуудал: нэгэ дахин хэрэглэгдэһэн онгосоор дахин ниидэжэ болохо гээшэ гү?

Харюу: болохо даа, дахин ниидэжэ болохо. Теэд нэгэ онгосые хоёр дахин хэрэглэһэнэй хэрэггүй гээд һанагдана. Ушарынь юуб гэбэл, онгосо соо тодхогдоһон түхеэрэлгэ болон аппаратурануудые бултыень абажа, һайнаар шалгаха, заһабарилха, дахин тодхохо хэрэгтэй болохо бшуу. Онгосо шэнээр бүтээһэниинь дээрэ гээд мэргэжэлтэд тоолоно.

Асуудал: ниидэлгэдэ бэлдэлгэ ямараар үнгэргэгдэдэг гээшэб?

Харюу: ниидэлгын программын орёо, харюусалгатай болоожо байһаниинь ойлгосотой. Тиихэдэ удаан саг соо ниидэгдэнэ. Урдань хүнэй бэеые ниидэлгэдэ бэлдэхэ асуудалда гол анхарал хандуулагдадаг байгаа. Харин мүнөө хүниие шэнжэлэгшэ болгон һургаха хэрэг тон шухалада тоологдодог болонхой.

Космонавт бүхэнэй бэе жэншэдгүй һайн байха ёһотой ааб даа. Би хэр багаһаа эхилжэ, спортдо дуратай һэм. Агнуури хэхэ, загаһашалха дуратайб. Сүлөөтэйдөө урэн һайханай ном уншахада, хүгжэм шагнахада, хүнэй бэе һайнаар амардаг гээшэ.

Асуудал: замбуулиида элдэб янзын олон аппарат табигданхай. Танай ниидэжэ ябахада, дайралдаагүй гү?

Харюу: үгы даа, дайралдаагүй, дайралдаха ёһошьегүй. Зүб хэлэнэт, замбуулинда элдэб янзын аппарадууд олон болоо. Шэнэ онгосын табигдахада, ямар онгосын хэзээ ниидхүүлэгдэһэниинь, хаана ябаһаниинь хараада абтана ха юм. Тэрээнгүйгөөр аргагүй юм ааб даа.

Космонавтикын музей соо

1917 оной октябрь һара... Тиихэдэ Владимир Ильич Ленинэй байгуулһан большевигүүдэй партиин ударидалга доро Россин пролетариат засагаа гартаа абажа, дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэнэй үндэһэ һуури табигдаа бэлэй. Агуухэ Октябриин социалис революциин илаһанһаа хойшо тэбхэр дүшэн жэлэй үнгэрөөд байхада — 1957 оной октябриин 4-дэ манай ороной эрдэмтэд болон хүдэлмэришэдэй бүтээһэн түрүүшын хэмэл одон замбуулинда табигдаа һэн. Тэрэ үдэрһөө хойшо Советскэ Союзда бүтээгдэһэн хэмэл одонуудай, замбуулинай онгосонуудай дүрсэнүүд, бусад олон һонирхолтой зүйлнүүд Звездный хотын соёлой байшандахи космонавтикын музей соо табигданхай.

1961 оной апрелиин 12... Энэ үдэрые манай ороной хүн бүхэн һанана ёһотой. Тиигэхэдэ Советскэ Союзай эрхэтэн Юрий Алексеевич Гагарин «Восток» онгосодо һуужа, бүмбэрсэг дэлхэйе тойрон ниидээ һэн. «Христофор Колумбын нэрэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө оронхой. Тэрэ Атлантическа океаниие гаталан гаража, Америкые анха түрүүн нээһэн байгаа. Юрий Гагаринине мүнөө Замбуулинай Колумб гээд нэрлэнэ. Бултанһаа түрүүлэн бүмбэрсэг дэлхэйе тэрэ тойрон ниидээд, түрэл Газартаа бусажа ерээ. Дэлхэйн энэ хүбүүнэй баатаршалгые хүн түрэлтэн хэтын хэтэдэ мүнхэ гээд нэрлээ» гэжэ Н. П. Каманин «Лётчигууд ба космонавтнууд» гэһэн ном соогоо бэшэнэ. Звездный хотодохи космонавтикын музей Ю. А. Гагаринай нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Музей соо табигдаһан корабль-тренажер эндэ ерэгшэдэй анхарал ехэтэ татана. Тэрэншье ойлгосотой. «Восток» түхэлэй онгосоор ниидэһэн түрүүшын 6 космонавт — Ю. Гагарин, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович, В. Быковский, В. Терешкова гэгшэд тэрээн соо ниидэлгэдэ бэлдэжэ, һорилго гараһан байгаа бшуу. Тэдэнэй һорилгодо үмдэдэг байһан хубсаһан, замбуулинда эдижэ ябаһан юумэ эндэ хадагалагдана. Советскэ Союзай лётчик-космонавт Владимир Михайлович Комаровой һорилгодо үмдэдэг костюм сугларагшад һонирхон харана.

Энэ музейн выставкын зал... Советскэ Союзай лётчик космонавтнууд дэлхэйн хэдэн арбаад гүрэндэ айншалһан, олон мянга хүн зонтой уулзаһан, хөөрэлдэһэн гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэй айлшалһан гүрэнүүдэй карта, фото-зурагууд музейдэ орогшодые һонирхуулна. Космонавтнуудта совет ороной, хилын саанахи хүнүүдэй, ажалшадай коллективүүдэй эльгээһэн бэлэгүүд, бэшэгүүд, амаршалганууд энэ зал соо табигданхай. Үшөө һонирхолтой нэгэ зүйлнүүд олоной анхарал татана. Эдэнь эрэлхэг зоригтой космонавтнуудай замбуулинаар айншалхадаа абажа, хэрэглэжэ ябаһан зүйлнүүд — ручканууд, карандашууд, часууд, значогууд болон бусад болоно.

Космонавтикын музей соо дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагаринай мемориальна комната бии юм. Тэрэ комнатодо ороходоо, Юрий Гагарин анха түрүүлэн дэлхэйе тойрохоһоо гадна, дэлхэйн 28 гүрэндэ айлшалһан байгаа гээд ойлгонобди. «Восток» онгосоор дэлхэйе тойроходоо тэрэнэй үмдэжэ ябаһан костюм, ботинкануудые хүн бүхэн һонирхон, удаан зогсожо харана. Ю. А. Гагаринай ажабайдалтай, ниитын ажал ябуулгатай, һуралсалтай нягта холбоотой юумэнүүд энэ зал соо олон. Тэдэнь хэтэ мүнхэдөө хүн зоной анхарал татажа байхал.

* *

Звёздный хото... Замбуулиниие шэнжэлэн ниидэдэг совет баатарнуудай ажаһуудаг, ажалладаг хото... Эндэ ерэжэ, космонавтнуудтай уулзаха, музейень һонирхон хараха дуратайшуул үгаа олон. Ганса 1974 оной туршада совет ороной, харин гүрэнүүдэй 45 мянга гаран хүн эндэ ерэһэн байха юм. Эндэхи космонавтикын музейн «Һанамжа, дурадхалнуудай дэбтэр» соо дэлхэйн арадуудай хэдэн арбаад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн тэмдэглэлнүүд бии. Буряад оройшье түлөөлэгшэдэй нэрэ тэндэ бии.

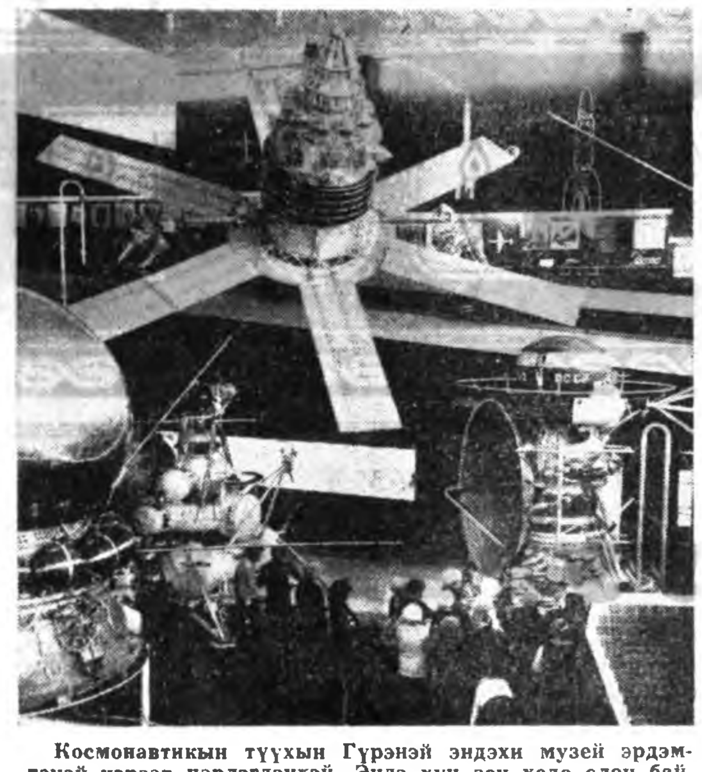

Космонавтикын түүхын Гүрэнэй эндэхи музей эрдэмтэнэй нэрээр нэрлэгдэнхэй. Эндэ хүн зон ходо олон байдаг.

Зураг дээрэ: ракетнэ техникын зал соо.

ТАСС-ай фотохронико.

Калуга — замбуулин хоорондын холбоо байгуулха теориин эхи табигша К. Э. Циолковскиин эхэ орон. К. Э. Циолковскиин удаан саг соо ажаһууһан гэр мүнөө музей болгогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрдэмтын кабинет соо.

ТАСС-ай фотохронико.

«БУРЯАД ҮНЭНДЭ» бэшэһэнэй һүүлээр

«АВТОБУС ЕРЭЭ ГҮ?»

Иимэ гаршагтай бэшэг (авторынь Г. Санжиев) манай газетын мартын 16-най номерто толилогдоһон байгаа. Улаан-Үдэ хотоһоо Хурамша тосхон хүрэтэр ябадаг маршрудай автобус заримдаа ошоногүй. Тиимэһээ ажалшадай зүгһөө гомдол ороно, улад зоной захиһан газетэ ба журналнууд Улаан-Үдэһөө асарагданагүй гээд тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн байна.

Тус бэшэгэй мүрөөр хэмжээ абахынь тулада Буряадай транспортна управленидэ газетын редакци хандаһан юм.

«Энэ бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа үзэхэдэ, ехэнхинь зүб гэжэ элирүүлэгдэбэ. Олон автобусой эбдэрхэй байһан ушарһаа болоожо, февралиин 19-дэ Хурамша хүрэтэр автобус ошоогүй. Февралиин 20-ной үдэр Хурамшада автобус хоёр дахин ошоо: үглөөгүүр нүхэр Хохряковой, үдэшэлэн нүхэр Оленниковэй автобус ошоо.

Ондоо область хизаарнуудһаа Буряад орондо нүүжэ ерэгшэдые колхоз, совхозуудта абаашаха хэрэгтэ март һара соо олон автобус хэрэглэгдэһэн юм. Тиимэһээ хэдэн маршрудай автобус энэ хэрэгтэ хабаадуулагдаа.

Арад зониие нишэ тиишэнь автобусоор зөөхэ хэрэгые саашадань гуримшуулан һайжаруулха талаар зохихо хэмжээ абахыень Улаан-Үдын пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин директор Ю. Н. Михайловта дурадхагдаа» гээд Буряадай транспортна управлениин начальнигай орлогшо нүхэр А. Ш. Ербанов редакцида һаяхан мэдээсэбэ.

ХҮТЭЛБЭРИЛГЭ ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой дэргэдэ үнгэргэгдэдэг партийна, ажахын эдэбхитэдэй зэлжээтэ һуралсал болоожо дүүрэбэ. «Хүдөө ажахыдахи үйлэдбэриин хүтэлбэрилгын шэнэ түхэл шэнжэнүүд» гэһэн элидхэл аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник И. П. Перфильев хэбэ.

Аймагай информационно-тоололгын станциин начальник А. Д. Цыбиков «Үйлэдбэриин хүтэлбэрилгые техническэ талаарнь хангалга тухай» элидхэл хээ.

Промышленна предприятинууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ами амяраа һалажа, эдэ хоёр элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна. Худанай леспромхозой партбюрогой секретарь П. С. Молодцов, Ермаковскэ геолого-шэнжэлэлгын партиин партбюрогой секретарь В. И. Гальченко, Хэжэнгын совхозой главна экономист Б. Д. Дугаров, «Первомайский» совхозой главна ветврач Д. О. Очиров, Загаһатын совхозой главна экономист А. И. Голосов болон бусад энэ үдэр һонирхолтой нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Аймагай партийна ба ажахын эдэбхитэдэй зэлжээтэ һуралсал эмхитэйгээр үнгэрөө.

Б. ЖАМБАЛОВ.
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

МОДОШО ДАРХАН

Хэдэн жэлэй саада тээ Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой түб Сорог тосхондо урданай муухан гэрнүүд байгша һэн. Мүнөө энэ тосхоной шэг шарай нилээд хубилжа, болбосон түхэлтэй болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ 180 хүнэй һууритай «Солбон» гэжэ соёлой байшан, интернат-һургуули, колхозой правлениин конторо, гараж, больница, магазин, пекарни, мүн түхэреэн сүүдхэдэ хүүгэдые байлгадаг сад-ясли, колхознигуудай ажаһууха 70 гаран шэнэ гэр баригдаа. Мүн колхозой адууһа малай гүүртэ, отаринуудта шэнэ гэрнүүд олоор баригданхай. Эдэ бүхы барилгануудта ажахын мэдээжэ модошо дархан Цырен-Доржо Иванович Хаптагаев хабаадажа, горитойхон хубитаяа оруулалсаһан байна.

Колхозой түрүү дархан Цырен-Доржо Иванович Хаптагаев һайн амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө 1974 ондо КПСС-эй Ахын райкомой ба аймагай Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота ба мүнгэн шанда хүртөө.

П. ЖУЖАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модошо дархан Ц-Д. И. Хаптагаев.

Авторай фото.

...НЭ МАРКА

...ВА. СССР-эй хэл... холбооной министерство ...лиин 12 — Космонав... ...үдэр» гэһэн шэнэ мар... ...ба.

...С-ай фотохронико.

ШЭНЖЭЛХЫ УХААНАЙ ТҮҮХЫН ШЭНЭ ХУУДАҺАН

Захагүй замбуулинай дайдые шэнжэлхэ агуухэ хэрэгтэ Юрий Гагарин эхи табиһан юм. Дэлхэй шадарай замбуулиниие шэнжэлхээ СССР-эй ба США-гай 77 космонавт, астронавт газарһаа холодон ниидэһэн байна. Теэд ерээдүйдэ хүн ямаршье планетэнүүдтэ хүлөө табяа һаа, 1961 оной апрелиин 12-то эхи абаһан замбуулинай замые үргэлжэлүүлхэл.

1957 оной октябрьһаа эхитэй, замби түбиие шэнжэлхэ үеын захалхаһаа хойшо 17 жэл үнгэрөө. Энэ хугасаагай олон түйлалтанууд манай зуун жэлэй асари ехэ нээлтэнүүд болоһон байна. Эдэнэй заримыень дурдаябди. Газарай татасын хүсые ракетэнүүдэй гаталан дабаха аргатай байһыень гэршэлжэ, автомат, жолоодогдодог аппарадууд, тэдэнэй тоодо удаан саг соо ниидэхэ научна станцинууд замбуулин худар табигдаһан байна. Газар дэлхэйн оршон тойрондо туршалгануудай хэгдэһэнэй ашаар замбуулин дайдын юрэ бусын оршон байдалда хүнэй ажаһуужа, ажаллажа шадаха байһаниинь тодорууулагдаа. Научно-техническэ хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ космонавтикын эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ байһаниинь лаблагдаа.

Совет ороной ниидхүүлэн табиһан, Газарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одоной бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанар тухай агуухэ француз эрдэмтэ Фредерик Жолио Кюри иигэжэ хэлээ һэн: «Хүн гансал Газар дэлхэйгээ хараад байхаяа болёо».

Энэ бодолынь мүнөө бодото дээрээ үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Хүнэй ухаан бодолой түйлалтанууд Үүрэй солбондо, Марсда, Юпитерэй, Меркуриин оршондо хүрөө. Хэрбээ һара тухай хэлэхэ болоо һаа, Газарые ба огторгойн бусад одо мүшэдые элирүүлэн мэдэхын тула тэрэ улам үргэнөөр, нарииаар шэнжэлэгдэжэ байнхай. Ерээдүйдэ бусад холын планетэнүүдые «эзэмдэхэ» тоти мэргэн техникэ туршахын тула һара шэнжэлэлгын өөрсэ янзын полигон болонхой. «Мечта» гэжэ түрүүшын ракетын һара худар табигдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 16 жэл соо хүн түрэлтэн хэдэ дахин ехэ болгожо харуулдаг Галилео Галилейн тусхай дурамбайгаар Газарай дахуулые хараһанһаань хойшо үнгэрһэн 400 шахуу жэлэйхиһээ хэдэ дахин ехэ юумэ мэдэжэ абаа.

Туршалга, шэнжэлгэнүүдые хэхэ түрүүшын научна хэмэл ододой, жолоодогдодог түрүүшын онгосонуудай табигдахада, замбуулин дайдые шэнжэлгэ ямар аша үрэтэй юм гэжэ һэжэглэхэ хүнүүдшье дайралдадаг һэн. Харин мүнөө тиимэ хүнүүд үгы шахуу болонхой. Замбуулин дайда айхабтар ехэ, гүн эрдэм мэдэсээр хүн түрэлтэнэй ухаан бодолые баяжуулна гээд энэ ушар элирхэйлэн гэршэлнэ. Тиихэдээ түрэл планетынгаа ерээдүйе гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ байнабди. Гэбэшье Газар дэлхэй дээрэ ажаһуудаг хүнүүдэй арадай ажахын эрилтэнүүдые гүйсэд хангахын тула хэрэглэгдэхэ научна мэдээнүүд замбуулинай дайда шэнжэлэлгын аша үрэ ехэтэй байһые батална. Хэлхеэ холбооной «Молния», сагай уларил шэнжэлдэг «Метеор» гэжэ хэмэл ододой хүдэлмэриие энэ талаар дурдахада болохо. Эдэниие хэрэглэн, олон миллион түхэригэй ашагта хүртэхэ байнабди.

Мүнөө замбуулинай дайдые шэнжэлгэ дэлхэйн олон оронуудай гүрэнэй түсэбүүдэй таһаршагүй хубинь болонхой. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ юһэдэхи табан жэлэй түсэбөөр холын телефонно-телеграфна хэлхеэ холбоос, телевидениие, сагай уларил ба газарай гүн соохи нөөсэ баялигуудые шэнжэлгэ улам амжалтатайгаар хүгжөөгдэхөөр хараалагдана.

Гүнзэгы удхатай хэдэн тоо, баримтануудые дурдая. 1974 ондо совет эрдэмтэд 95 научна ниидэдэг аппарат замбуулин худар табиһан байна. Энэнь дунда зэргээр дүрбэн үдэр бүхэндэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ нэгэ оньһон түхеэрэлгэ табигдаа гэһэн удхатай. Нёдондо жэл ехэ амжалтатай, аша үрэтэй байгаа гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй: «Космос» түхэлэй 74 хэмэл одон, «Салют» түхэлэй хоёр научна станци, «Союз» түхэлэй жолоодогдодог гурбан онгосо ниидхүүлэгдэн табигдаһан байна. «Луна» түхэлэй хоёр автомат станци дэгдээгдээ. Сагай уларил шэнжэлхэ «Метеор» түхэлэй табан хэмэл одон, хэлхеэ холбооной «Молния» түхэлэй долоон хэмэл одон, «Интеркосмос» гэжэ хоёр хэмэл одон табигдаад, арадай ажахыда ехэ туһа хүргэжэ байнхай. Үргэн ехэ шэнжэлгэнүүдэй хэгдэжэ байһые эдэ бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу. Ракетно-замбуулинай техникэ геологуудта, астрономуудта, геофизигүүдтэ, океанологуудта, биологуудта, медигүүдтэ, метеорологуудта туһа хүргэнэ. Научна асуудалнуудые шиидхэхэдэнь, манай газарай гүн соохи нөөсэ баялигуудые шэнжэлэн нээхэдэнь, тэдэниие ашаглаха үрэ түгэс аргануудые олоходонь эдэ бүгэдэ ехээр туһална.

Газар дэлхэй дээрэ ажаһуугшадай аша туһада замбуулинай дайдые хамтаараа шэнжэлхэ гэжэ арад зоной хүсэжэ байһан ушар космонавтикын мүнөөнэй хүгжэлтын ерээдүйнь онсо гайхамшаг шэнжэнүүдэй нэгэн болоно. Социалис оронуудай, Франциин, Индиин, США-гай эрдэмтэдэй хабаадажа байгаа «Интеркосмосой» ажал хэрэгүүд энээниие гэршэлнэ. Хамтын шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүд дэлхэйн эрдэм наукада нилээд ехэ туһа хүргэнэ. «Союз — Аполлон» гэжэ программаар совет-американ хамтын туршалга байгша оной июль һарада хэгдэхээр хараалагданхай.

Дэлхэйн арадууд һалбаран хүгжэхын тула хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлһэнэй ашаар замбуулинай дайдые бүрин ашаглажа шадахал.

А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

...ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

...КПСС-эй ЦК-гай Гене...на секретарь Л. И. ...невэй МНРП-гэй ЦК-... Нэгэдэхи секретарь, ...й Арадай Ехэ хуралай ...диумэй Түрүүлэгшэ ...Цеденбалтай апрелиин ...уулзажа хөөрэлдэһэн ...хэблэл мэдээсэнэ. Со...ол харилсаае саашахүгжөөхэ тухай асуу...дые хөөрэлдөөнэй үе...һэн хэлсэхэ зуураа, ...эй ба МНРП-гэй, ...эй ба МНР-эй хоорон... харилсаа холбооё бүхы ...улам гүнзэгырүүл...лгала гэжэ тэмдэглэһэн ...КПСС-эй ЦК-гай Ге...льна секретарь Л. И. ...түрүүтэй Совет ...- правительственна ...иин хани ёһоной ал...хэрэгээр 1974 оной ноябрь һарада Монголой Арадай Республика ошоод байха үедэ баталагдаһан хэлсээн амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Югославиин Социалис Федеративна Республикын Союзна Гүйсэдхэхы вечэй Түрүүлэгшэ Д. Биедичэй Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан тухай Югославиин хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталагдан абтаһан эб найрамдалай программа бодото дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гээд Болгариин «Земеделско знаме» газетэ бэшэнэ. Ленинскэ парти, тэрэнэй Центральна Комитет үе сагай һүдалай сохисые тон зүбөөр, тодо наринаар тодорхойлжо, бидэнэй урда түүхын табиһан асуудалнуудта саг болзор соонь зүб харюунуудые үгэнэ.

Урда Вьетнамдахи, Камбоджодохи байдал тухай хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Тиихэдээ Вьетнамай, Камбоджын патриодууд ехэ амжалтануудые түйлажа байна гээд тэмдэглэнэ.

Африкын нэгэдэлэй эмхиин Министрнүүдэй Соведэй онсо яаралтай сессиин Дар-эс-Саламда болоожо байһан тухай Африкын оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. Тус сессиин дүнгүүд Африкын урда хубида үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадта эсэргүү тэмсэлдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

(ТАСС).

ЖЕНЕВЭ

Сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ТАСС

Мартын 4-һөө хойшо эндэ болоожо байһан, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха комитедэй хабарай сесси дүүрэбэ.

Энэ асуудал зүбшэлхэ конференциин май һарада Женевэдэ болохоёо байһантай дашарамдуулан, ядерна буу зэбсэгүүдые тараахагүй тухай асуудалда сесси дээрэ гол анхарал хандуулагдаа. ООН-ой Генеральна Ассамблейн нёдондо жэлэй сесси дээрэ совет делегациин дурадхаһан уласхоорондын конвенцидэ бэлдэхэ хэмжээнүүдые комитет хаража захалаа.

Химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо тухай асуудал сессидэ хабаадагшадые һонирхуулаа. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференци зарлахын тула хүсэлэл оролдолгоёо эдэбхижүүлхые СССР-эй делегаци, мүн бусад хэдэ хэдэн оронууд дурадхаһан байна. Дэлхэйн олонхи гүрэнүүд энээниие дэмжэбэ.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха комитедтэ СССР-һээ байдаг түлөөлэгшэ А. А. Рощин комитедэй түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, сессиин хүдэлмэриин дүнгүүд тухайда тогтоо.

НЬЮ-ЙОРК

Нью-Йоркдо совет выставкэ нээгдэхэнь

ТАСС

Советскэ Союзһаа асарагдаһан, археологическа үнэтэ шухаг зүйлнүүдэй выставкэ Нью-Йоркын мүнөөнэй искусствын «Метрополитэн» гэжэ музей соо апрелиин 16-һаа июниин 29 болотор хүдэлмэрилхэнь гэжэ дуулаад, США-гай олониитэ баярлаба.

Ленинградай «Эрмитажай», Киев хотын түүхэтэ үнэтэ шухаг зүйлнүүдэй музейн, Гүрэнэй түүхын музейн Ростовско областиин хизаар нютагаа шэнжэлэлгын музейн экспонадуудтай США-гай хүн зон танилсаха байна.

НЬЮ-ЙОРК

Түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй һайндэр

ТАСС

Фашис хархис дээрмэшэдые һамна бута сохилгодо шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн Советскэ Союзда дэлхэйн арад зон баяр баясхалан хүргэнэ. Тиин, мүнөө Соведүүдэй орон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ гэһэн политикаяа залан бэелүүлнэ гээд США-гай Коммунис партиин национальна түрүүлэгшэ Генри Уинстон мэдүүлбэ.

Фашизмые илаһан ушар дэлхэй дээрэ түүхэтэ шэнэ хубилалтануудые үүсхэһэн байна гээд Г. Уинстон саашадаа тэмдэглээ. Социалис оронууд байгуулагдаад, мүнөө амжалтатайгаар урагшаа дабшажа ябана. Африкадахи, Азидахи, Латиин Америкэдэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүд ехэ амжалтануудые түйлаа. Тиигэжэ олон оронууд империализмын дарлалта мүлжэлгэһөө мултарһан байна.

АНКАРА

Түүрэг-грек харилсаан

ТАСС

Эгейскэ далай дээрэхи аралнуудые Греци сэрэгэй гуримтай болгожо байна гээд Турциин национальна оборонын министр Ферит Мелен хэлэбэ.

Турциин баруун эрье шадархи Додеканес гэжэ бүлэг аралнууд тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд тусхай тушаалтад тэмдэглэнэ.

АФИНА. (ТАСС). Греци сэрэгүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Додеканес гэжэ бүлэг аралнууд, Родос гэжэ арал дээрэ асаржа байна гэһэн Турциин засагаархидай мэдүүлгые Грециин правительствын түлөөлэгшэ буруушааба. Тиихэдээ Грециин Национальна оборонын министерствын урда тээнь толилһон мэдүүлгые баримта болгоно.

Додеканесэй аралнууд сэрэгэй гуримтай болгогдохо ёһогүй гэһэн уласхоорондын договорнуудые Греци эбдэнэ гэһэн баталамжые правительствын түлөөлэгшэ буруушаагаа.

БЕРЛИН

Бүгэдэ ниитын буруушаалга

ТАСС

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци мэдүүлгэ толилуулхадаа, Урда Вьетнамһаа үхибүүдые хүсөөр абаашажа байһан Холбоото Штадуудай хорото муухай ябуулгые буруушаана. Сайгоной шорон түрмэнүүдтэ мүнөө болотор түрэлхидэйнь хаагдажа байһан, мүн американ авиациин бомбодолгын үеэр аханарайнь, эгэшэнэрэйнь хосорон һалаһан Урда Вьетнамай үхибүүдые США-гай хархис хүсэнүүд абаашажа байна.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай үншэн үхибүүдые орон нютагһаань гаргаан абаашажа байһые Холбоото Штадуудта эрид буруушаана. Сайгондо сэрэгэй нэмэлтэ туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор конгрессые хашахын тула правительство иимэ ябуулга үйлэдэжэ байна гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ

- Буряадай мэдээжэ поэ- тесса тухай.
- *Ю. А. Гагаринай бэшэг.*
- Шог ёгто мүрнүүд.

РЕСПУБЛИКЫН ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

ҮЕ САГАЙ ГУУРЬҺААР...

1.

МАНАЙ мэдээжэ поэтесса Цырен-Дулма Дондоковна Дондокова Буряадай АССР-эй республиканска шанда хүртэбэ гэһэн мэдээсэл зохёохы ажалтай хүнүүдые, олониитые, үргэн олон уншагшадые ехэтэ баясуулба.

«Үе сагай гуурһаар» гэжэ шүлэг болон поэмэнүүдэй номой түлөө иимэ үндэр шан поэтессэдэ олгогдобо ха юм.

Үе саг... Үе сагтаяа зэргэлэн ябажа, өөрынгөө үеын байдал, баатар хүнүүдые, нүхэдөө, залуушуулые уран гоёор магтан дуулаха гээшэ харюусалгатайшье, хүндэтэйшье хэрэг.

Поэтесса Цырен-Дулма Дондокова үе сагтаяа зэргэ алхална.

Ц-Д. Дондоковагай зохёохы ажалай зам үргэншье, уташье байха юм. Тэрэнэй түрүүшын шүлэг 1933 ондо «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ толилогдоо һэн. Тэрэ сагһаа хойшо поэтесса нилээд олон зохёол бэшээ.

1946 ондо тэрэнэй хэблүүлэн гаргаһан «Хоёр дуран» гэжэ номынь уншагшадай зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн.

Тэрэ ном юундэ амжалтатай байгааб? Дайнай урда тээхи, дайнай үеыншье уран шүлэгүүд публицистическэ, зураглаһан, хонгёо огсом маягуудтай байдаг һэн. Уянгата шүлэгүүд тэрэ үедэ ехэ үсөөн байгаа. «Хоёр дуран» гэжэ ном уянгата шүлэгүүдһээ бүридэнэ.

1959 ондо Ц.-Д. Дондоковагай хэблэн гаргуулһан «Зүрхэнэй сохисо» гэжэ номынь баһал ехэ амжалтатай байгаа бэлэй. Үшөө 1958 ондо энэ номой гар бэшэгые зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ Буряадай совет литературын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн Х. Н. Намсараев ингэжэ хэлээ гэдэг: **«Дулма Дондокова инаг дуран тухай бэшэхэдээ, нэгэл ондоогоор, зөөлэхэнөөр, дулааханаар бэшэдэг байнабш гү даа. Маанад—эрэшүүл яагаашье һаа, нигэжэ бэшэжэ шадахагүй хабди даа».**

Ц-Д. Дондокова эпическэ томо зохёолнуудые бэшээ. «Байгалай басаган», «Шулуунууд дуулана» гэһэн поэмэнүүд соогоо буряад эхэнэрнүүдэй образуудые уран гоёор, тобойсо харуулһан байха юм.

Дүрбэн бүлэгһөө бүридэһэн «Шулуунууд дуулана» гэжэ поэмэнь түүхын материалнууд дээрэ үндэһэлэнхэй. Буряад эхэнэрэй хуби заяан энэ зохёол соо эли тодоор харуулагданхай.

Поэтесса шүлэг болон поэмэнүүдэй нилээд олон номуудые хэблэн гаргуулаа. Жэшээлхэдэ, «Майн сэсэгүүд», «Наран тээшэ». «Далланам, һара, шамай» «Гараа үгыш, хүн» гэхэ мэтэ. Хоринин аймагай суута хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат байһан Зоя Жамсаранова тухай очерк-поэмэ бэшээ.

Богонёор хэлэхэдэ, поэтесса Цырен-Дулма Дондокова үе сагтаяа зэргэ алхалжа, мүнөө үеын хүнүүдэй баяр, зол жаргал, гуниг, эрмэлзэл бодолые уран гоёор харуулжа. буряад уран зохёолой жасада нангин хубитаяа оруулна. Тиигэжэ поэтесса үе сагайнгаа гуурһаар уран гоё зохёолнуудые бэшэжэ байна. Поэтессын зохёохы ажалые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнэжэ, 1971 ондо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнаа һэн.

2.

БУРЯАДАЙ АССР-эй республиканска шангай лауреат болоһонтойнь дашарамдуулан, Цырен-Дулма Дондоковна Дондоковае хани халуунаар амаршалаад, хэдэн асуудалтайгаар тэрээндэ хандабабди.

Асуудал: Танай шэлэгдэмэл зохёолнуудай «Үе сагай гуурһаар» гэжэ ном уншагшадай ехэл һайн сэгнэлтэдэ хүртөө һэн. Мүнөөшье тэрэ номойнгоо түлөө үндэр шанда хүртэбэт. Мүнөө үедэ ямар зохёолнуудые бэшэнэт? Хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Шүлэгүүд болон поэмэнүүдэй ном бэлдээд, Буряадай номой хэблэлдэ тушаанхайб. Манай Буряад ороной баатар эхэнэрнүүд тухай, «Шэлдэй занги», Үншэн сагаан ботогон» гэжэ поэмэнүүд болон шүлэгүүд тэрэ ном соо оруулагданхай. Тэрэ номни «Шүрэ бугааг» гэжэ нэрэтэй. Буряад арадай ёһо заншал тухай шүлэг тэндэ олон.

Асуудал: «Дабһанай амтан» гэжэ зүжэгыетнай харааабди. Шэнэ пьеса бэшэхээ һанана гүт?

Харюу: «Дабһанай амтанай» үргэлжэлэлые бэшэхэ гэжэ бэеэ бэлдэнэб. Манай республикын интеллигенци тухай тэрэ зохёол соо хөөрэлдөөн болохо юм.

Асуудал: Зохёохы ажалайгнай түсэбүүд ямар гээшэб?

Харюу: Үхибүүдтэ, залуушуулда зорюулагдаһан шүлэг, поэмэнүүдые бэшэхэ һанаатайб. Намайе илангаяа залуушуулай темэ һонирхуулна.

Минии зохёохы ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, республиканска шан намда олгоһондонь КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ, үргэн олон уншагшадта үнэн зүрхэнэй баярые хүргэхэ байнаб. Шэнэ зохёолнуудые бэшэхыем энэ баяр намайе зоригжуулна.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поэтесса Ц-Д. Дондокова.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

Гунга ЧИМИТО...

УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮД

1. Үнгын голой сэлюундэ

Үнгын голой сэлюундэ
Үни холо сэнгэһэмнай
Домог мэтээр һанагдан,
Досоом баяр түрүүлнэ.
Залан сэхэ зантайхан
Залуу хонгор ябаалши.
Бага хитүү, дуугайхан
Басагахан байгаалши.
Хүтэрэлдэн хоюулаа
Хүтэл дээгүүр бүгтэрэн,
Уһанай эрье хүрөө
һэмди,

Удаан тэндэ һууга...

Харин мүнөө байда...
Хараа байса хубил...
Үнгын голой тохой...
Ангар далай тогто...
Шамаяа би тухайл...
Шангал гоохон ба...

Уршалаагүй нюур...
Урихан бэри ябана...
Үнгын голой сэлю...
Үргэн далайн тогто...
Хүгжэлтымнай түү...
Хэды ехэ удхатай...

2. Тангариг

Набша намаа
ургууланхай
Намжаа нютагтаа
дурланхай
Хүүхэн зулгы залуухан
дүүхэйтэй
Хүдөөдэ тээсгэн
уулзаһан түүхэтэйб.
Урин хонгор нюдынь
харааб,
Уран хонгёо дууень
шагнааб —
Ургы сэсэгэй хабар
һалбарһаншуу,

Уулын аршаан бу...
харьялһа...
Сэдьхэлэймни шэнэ...
Сэбэр дуран зосоо...
орьё...
Бүхы бэем суранза...
эли...
Бүрил зоригжон, һ...
Наһанайнгаа хуби з...
Нангин энэ инаг ду...
Үнэн сэхээр сахижа...
Үндэр тэнгэридэл т...

КОСМОНАВТЫН БЭШЭГ

Яруунын аймагай Инсэнгын дунда һургуулида 1967—1968 онуудай һуралсалай жэлдэ Светлана Дашиева гэжэ басаган ахамад пионервожатаар хүдэлхээ ошоо һэн. Шэнэ вожата пионерэй эмхиин хүдэлмэрие эрхимээр ябуулдаг байгаа. Нэгэтэ пионерэй дружинын зүблөөн дээрэ Ю. А. Гагаринда бэшэг бэшэхэ гэлсээд, хэлсэһэнээ бэелүүлһэн юм.

Түрүүшын космонавт тон лэ тухагүй байгаашье һаа, хаана-яанаһаа бэшэг абахадаа, харюу үгэнгүй орхидоггүй һэн гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ Инсэнгын пионернүүд ехэ найдангяар харюу хүлеэдэг һэн. Нэгэтэ харюу ерээ. Зүгөөр... космонавтын наһа бараһан хойно тэрэнь абтаа бшуу. Почтын штемпелеэр тухайлхада, наһа бараханаа хоёр хоног урда тээ космонавт бэшэгээ табиһан байна.

«Иисэнгэ һиирин, һиргиили.

Хүндэтэ нүхэд!

Таанар өөр тихайдаа хөөрэхыемни асиинат.

Мүнөө үедэ алба хэжэ, Жиковскиин нэрэмжэтэ академидэ һиража байнаб.

Минии бүхы космонавт-нүхэд шэнги, дахин космосто ниидэхэ тиxaй бодоноб. Тэрэнэй тила тиcxaй стенд, тренажер дээрэ бэеэ һориноб, ниидэхэдэ тон хэрэгтэй болохоор тиcxaй эрдэмүүдые шидалнаб.

Хүдэлмэрииөө, һиралсалhaa сүлөөтэй сагаа спортивна талмай дээрэ үнгэргэдэгби, уран һайханай литератира иншадагби, кинодо, театрта ошодогби.

Богонёор хэлэхэдэ иимэл даа.

Таанарта, минии нүхэд, һиралсалдаа эрхим амжалта тиилахыетнай, бэе һайнтай, һариил һайхан золтой ябахыетнай хүсэнэб.

Минии зүрхэнэй мэндые, эрхим үреэлыемни танай һиргиилиин бүхы багшанарта, үхибүүдтэ дамжиилыт гэхэ байнаб.

Хани нүхэсэлэй мэндые хүргэгшэ СССР-эй летчик-космонавт.

Ю. Гагарин».

Юрий Алексеевич бэшэг соогоо өөрынгөө дүрэ эльгээлсэһэн байгаа. Олондо танил болоһон урихан шарайгаар миһэлзэн һууһан дүрынгөө үбэр талада улаан бэхээр «Гагарин» гээд өөрынгөө гар табиһан байна.

Мүнөө энэ бэшэгынь түүхын хуудаһан болонхой гээшэ. Юуб гэбэл, энэ бэшэгынь түрүүшын космонавтын уяхан һайхан сэдьхэлые, даруу абари зангые үшөө дахин гэршэлһэн бишыхан баримта гээшэ бшуу.

Ц. ДОНДОГОЙ.

«Бидэнэр хонишод болохобди».
Э. БРЮХАНЕНКЫН фотоэтюд.

ТААБАРИНУУД

Буурал хадын оройдо
Бугын шагай булаатай,
Бодожо, мэдэжэ таагаа
һааш,
Буурал моринһоо буужа
үгэхэб.
(Үхибүүнэй тоонто).

Саг сагай налжармаа
Сагаан домбо бэдэржэ
ябатараа,
Саян һомондо
баригдашаба.
(Миисгэйдэ баригдаһан хулгана).

Далайһаа ерэһэн
хараасгай
Даян, һүүлээ һэрхылгээ.
Далайн саадахи
хүгшэдүүд
Хүнды сээжээ хүрхылгөө.
(Гүр, загаһан).

Тоодог тонгос гээ,
Толи ялагас гээ,
Ой унаа, хада бодоо.
(Үбһэ сабшаха).

Хоринин 1-дэхи
һургуулиин һурагша
ЖАМСАРАНОВА
Надиин суглуулбариһаа.

ҺАНААМГАЙ БА ГУРБАН ТЭНЭГ

ОНТОХОН

Урда балар сагта нэгэ һанаамгай хүн байһан гэхэ. Нэгэтэ һанаамгайн гэртээ ерэхэдэнь гурбан тэнэг хүн тэрээндэ хоро һанажа, гэрыень шатаажархиһан байба. Һанаамгай шатаһан гэрэйнгээ үнэһэ суглуулжа, тулам соо хээд, хаанайда ошожо гомдол бариха гэжэ ябатарынь баян хүн дайралдаба.

— Энэ юу үргэлөөд ябанаш? — гэбэ баян хүн.

— Алта мүнгэ абаад ябанаб. Зүгөөр энэм харахада хальһан болошодог, үзэхэдэ үнэһэн болошодог юм.

— Намда үзүүлыш. Үнэхөөрөө үнэһэн болошоо һаань, туламыеш алта мүнгөөр дүүргээд үгүүжэб.

Һанаамгайн туламайнгаа амһар тайлахадань үнэһэ харaһан баян гайхаад, үгэдөө хүрэжэ алта мүнгэ үгэбэ.

Туламаар дүүрэн алта мүнгэтэй болоһон һанаамгайн һөөргөө бусажа ерэхэдэнь, гурбан тэнэг урдаһаань угтаба.

— Ши хаанаһаа иимэ ехэ алта мүнгэ олобош? — гэбэд.

— Шатаһан гэрэймни үнэһые хүнүүд алта мүнгөөр худалдажа абаа, — гэжэ һанаамгай харюусаба.

Тиихэдэнь гурбан тэнэг гэрээ шатаагаад, үнэһыень худалдажа абаха хүниие бэдэрбэд. Дайралдаһан хүн тэдэниие наадалжа, үнгэрхэдөө доромжолоод гаранад. Гурбан тэнэг мэхэлүүлһэнээ мэдэжэ, һанаамгайн үнеэ алажа үһөөгөө абабад.

Һанаамгай үхэһэн үнеэнэйнгээ шуһа сууха соо хээд ябатарынь, харгыдань гурбан хүхэ халзан тэмээн дайралдажа, тэдэниие суухатай шуһaaраа бударжархиба.

Уданшьегүй нэгэ үбгэн ерээд, гурбан хүхэ халзан тэмээ һурагшалхадань улаан тэмээн ябаа һэн гэбэ.

— Худалаар хэлэнэш. Хүхэ халзан тэмээд байха ёһотой, — гэбэ үбгэн.

— Хэрбээ улаан байбалынь би абахаб, хүхэ халзан байбалынь танай болохо, — гээд һанаамгай тэмээнүүдэй мүрынь мүшхэн ошожо, үбгэндэ гурбан улаан тэмээ харуулба.

Тэдэнээ абаад, гэртээ ерэхэдэнь, нүгөө гурбан тэнэг гараад, хаанаһаа тэмээтэй болоһоорнь һонирхобо.

— Үхэһэн үнеэнэйнгээ шуһа гурбан тэмээгээр худалдаад ерэбэб даа, — гэжэ һанаамгай харюусаба.

— Гурбан тэнэг үнеэдээ алаад, шуһыень худалдаха гэбэд. Зүгөөр абаха хүн олдобогүй. Баһа дахин мэхэлэгдэһэнээ ойлгоһон гурбан тэнэг һанаамгайн һамгыень алажархибад.

Гомдол бариха гэжэ һанаамгайн хаанайда ошоходонь, олон сэбэр басагад юумэ оёжо һуубад.

— Юумэ гоёор оёдог басагад танайда бии гү, — гэжэ хаанай хатан асууба.

— Минии һамган ехэ уран юм. Ямаршье юумэ гоё һайханаар оёдог, — гэжэ һанаамгайн харюусахадань, хаанай хатан үглөөдэр һамгаяа абаад ерэ гэжэ захирба.

Һанаамгай үхэһэн һамгала тэмээн дээрэ һуулгажа уяад, хаанайда ерэхэдэнь, олон нохой эндэ тэндэһээнь хусабад. Һанаамгай энэ үедэ тэмээнэй гуя руу хутагаараа хадхажархиба. Тэмээншье булдяад, даб гэхэдэнь үхэһэн һамган шулуу мүргэн унашаба.

— Хайран ганса һамгамни унажа үхэбэ, — гэжэ уйлан хайлан байхадань, хаан хатан хоёр ингэжэ хэлэбэ:

— Һанаагаа бү зобо. Манай энэ сэбэр басагадай нэгые шэлэжэ аба.

— Һанаамгай эгээл һайхан басагыень шэлэжэ абаад, гэртээ хариба.

Гурбан тэнэг урдаһаань угтажа байбад.

— Энэ һайхан дангиные хаанаһаа оложо абабаш? — гэжэ асуубад.

— Үхэһэн эхэнэрэй орондо хэн һайхан басага үгэхэб гэжэ хашхараад ябахадамни дуратай хүн үгэхэ байна, — гэжэ һанаамгай харюусаба.

Тэрэ гурбан тэнэг һамгадаа алаад, хашхаржа ябанад. Ямар бузагай юм гээшэб гэжэ хүнүүд дураа гутан, тэрэ гурбаниие нойтон модоной годиитор, хуурай модоной хухартар сохибо.

Хороо хүрэһэн гурбан тэнэг һанаамгайе алаха гэжэ хэлсээд, тэрэниие үндэр модоной оройдо хүлеэд шатаахаяа аргал, мүшэр суглуулхаяа ошобод.

Энэ үедэ хүхэ торгон дэгэлтэй, ута мүнгэн хутагатай, хула моритой, хулһан ташууртай үбгэн хүрэжэ ерэбэ.

— Ши юундэ эндэ хүлеэтэй һуунабши? — гэжэ тэрэ һураба.

— Минии нюдэнэйм хараа муу юм. Эндэ һуужа аргалуулжа байнаб. Нилээд һайн болоо. Та хайшаа ошожо ябанабта?

— Би мориёо алдаад бэдэржэ ябанаб. Минии нюдэнэй хараа баһа мууданхай юм.

— Тиигэ һаа та энэ модондо гараад һуугты. Би танай мори бэдэрээд ерэһүү.

Һанаамгай тэрэ үбгэнние өөрынгөө орондо орхёод, хубсаһыень үмдөөд, хула мориндонь мордоод, хулһан ташууень шэрээд ябашаба.

Үнөөхи гурбан тэнэгэй үбгэнние шатаагаад гэртээ ерэхэдэнь хүхэ торгон тэрлигтэй, ута мүнгэн хутагатай, хула моритой, хулһан ураатай болоһон һанаамгай угтажа байба.

— Шамайе шатаагаа һэмнайбди. Хаанаһаа иимэ гоё болоод ерэбэш, — гэжэ гурбан тэнэг асууба.

— Таанарай шатаахада би Луусай хаанда дэгдэжэ ошооб. Ошоходом намда энэ бэлэг үгөө. Нэгэ унагатай сагаагша гүү хэндэ бэлэг үгэхээ хүлеэжэ ядажа байгаа һэн. Таанар бушуу ошожо абыт.

— Теэд Луусай хаанай хаана байдагые бидэ мэдэхэгүйлди. Заажа үгыш.

Харгы заажа үгэхэ болоһон һанаамгай тэдэниие нэгэ ехэ далайн эрьедэ асараад ингэжэ хэлэбэ:

— Зай, нэгэнтнай түрүүлээд орог. Нилээд саана Луусай хаанай гэр бии юм. Ошоод даллаарай. Даллахадашни бэшэншни хойноһоош ошохо.

Тэдэнэй нэгэниинь нилээд холо уһанда ороод, хүлөө алдаад, гараараа арбаганажа эхилбэ. Одоошье даллажа эхилбэ гэлсээд, нүгөө хоёрынь уһанда хойно хойноһоо орожо, шэнгэжэ үхэбэд. Тиигэжэ тэрэ һанаамгай хүн тэрэ гурбанһаа үһөөгөө абаһан юм гэлсэдэг.

Н. ХАЗУЕВАЙ
суглуулбариһаа.

ФЕЛЬЕТОН

АЛТАНАЙ „ХОРХОЙ“

Хэтэрхы шунахайгаар, хобдог хомхойгоор баяжахаа эрмэлзэдэг хүнүүдые мүнөө олохонь бэрхэтэй. Үнэн сэхээр хүдэлөөд, салингаа саг болзортонь абаад, гэр бүлэдөө туһалаад, сүлөөтэй сагтаа ниитын ажалда хабаадалсаад ябахаһаа дэмбэрэлтэй юумэн үгы ха юм.

Харин тиихэдэ Нина Александровна Федорова хэды жэлэй саана тад ондоо юумэн тухай бодомжолдог байгаа. Һарынь салин заримдаа багашаг шэнги һанагдажа, нэгэл юумэн зүрхэ сэдьхэлыень химэлжэ зобоохо. Элитэ уран зохёолшо Н. В. Гоголиин «Мертвые души» гэжэ ном уншаһанаа һанажа. Маниловые дан л тулюурхан хүн гэжэ голоо һэн. Юундэ?.. Гайхал юун байхаб. Баяжаха тухай ехэл шунахайгаар бодомжолдогшье һаа, гол дээгүүр хүүргэ барюулжа шадаагүй, аралжаа наймаашье эмхидхээгүй һэмнай. Иимэл ушарһаа Н. Федорова манай Буряадта соёлой ажал дээшэнь таталсаагүй, эндэ тэндэ хүдэлһэн нэрэтэй болоод, нэгэтэ мэдэхэдээ, Яхадай АССР-тэ зөөжэ ошоһон байгаа.

Хойто зүгэй соёл-гэгээрэлэй ажалые һайжаруулхаа ерэһэн эхэнэрые хани халуунаар угтажа, үнэхөөрөөшье харюусалгатай ажал найдаба. Найдангүй яалтайб. Зүүн-Сибиринн соёлой институт дүүргэһэн, тиигээд Буряадай радиогой комитедтэ директорээр хүдэлһэн.

Түрүүшээр нилээд гэмгүй ябаа. Алдан тосхоной хүн зон соёлойнгоо байшанда олоороо ошожо, зүжэг наада һонирхон харадаг болобо. Уданшьегүй тэрэниие Алданска районой Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагшаар томилбо. Одоо юун хэрэгтэйб? Һарын салиншье бараг. Хоёр үхибүүдээ ямаршьегүй хүмүүжүүлхээр, ажабайдалай харгыда гаргахаар ха юм. Хомхойрхо тумаа улам саашаа гэдэгтэл, салингынь жаахан шэнги һанагдаба. «Алтан... Яагаашье һаа алтатай болохо!» Иимэ бодолдо эзэлэгдэһэн Н. Федорова уданшьегүй нэгэ хүнтэй танилсажа, тэрэнь сулгы алта нюуса далдаар бэлэглэбэ. Дээрэһээ бууһан шэнги, дэгнүүл дээрэ унаһан шэнги. Ямар гайхалтай юм? Урдань нюдэ амандаашье хараагүй хүнтэй дүтөөр танилсажа үрдеэгүй аад, гэнтэ алтатай болоһониинь одоол таагдашагүй таабари болобо. Теэд тэрэнээ хайшан гэжэ мүнгэн болгохоб?

Тэрэ олон юумэ бодомжолжо зобоогүй, сулгы алтаяа үбэршэлөөд, Улаан-Үдэ ерэһэн байгаа. Яагаашье һаа түрэл хотонь ха юм. Танил тала, нүхэдүүд олон. Айжа хултагашажа ябангүй, эрид сэхэ дурадхажа болохо.

1974 оной дуулим зулгы нажарай нэгэ үдэшэ хуушан танилтайгаа уулзаба. Таксистаар хүдэлдэг В. Н. Кузнецов тэрэнтэй сэсэрлиг сооғуур ябажа сэнгээгүй, харин хүнгэн машинадаа һуулгаад, Дээдэ-Онгостой тээшэ бүмбэлзэхэ үедөө баршаа наймаагаа хэлсэһэн байгаа. «Алташа, мүнгэшэ» эхэнэр хуушанайнгаа нүхэртэ 20 грамм алта хямда сэнтэйгээр худалдаба, яахаб, танил тала гээбы. Хэмһээ үлүүсэ сэн эрихэ һэн... Эгээ найдамтай нүхэртөө найдажа шадаагүй. Гэнтэ дурыень гутаажа, сухалыень хүргөө һаа, бүхы юумэниинь буруу һүрэхэ байгаа. Н. Федорова энэ мэтые уридшалан хараалжа, тон болгоомжотой ябаа.

Аяар Яхадһаа зорюута ерэһэн аад, нэгэ үдэрэй туршада оройдоо хорин грамм наймаалхань бирагүйшэг шэнги һанагдаба. Хойто үдэрынь мүн баһа танил таксист Б. С. Морозов гэгшэтэй уулзажа, хорин грамм алта 250 түхэригөөр наймаалба.

Кузнецов, Морозов хоёр юу хэхээ алтанда хорхойтоһон байгааб? «Шүдэ хүүлэхээ!» гэжэ нэгэдэхинь мэдүүлбэ. «Һамгандаа бэһэлиг хүүлэхээ» гэжэ нүгөөцэнь донгодобо. Теэд мүнөө болотор шүдэ бэһэлиг хүүлээгүй. Зүгөөр шүдэн, бэһэлиг тушаа тиитэрээ сэдьхэлээ зобохо юумэн үгы ха юм. Элдэб янзын алтан бэһэлиг магазинда бии. Дуратайгаа шэлэжэ болохоор. Шүдэнэй асуудалаар стоматологическа поликлиникэдэ орохоор лэ. Эдэ мэтые һайн мэдэхэ аад, мэхэшэнэй урьхада орожо, үнэтэйгөөр алта абаһаниинь гайхалтай.

Гурбадахи үдэртөө Н. Федорова танилнуудаа бэдэржэ зобоогүй, харин гэртэнь алтанай хорхойдо химэлэгдэһэшэд нэжээд-хошоодоороо ерэжэ, сулгы алтыень бүришье үнэтэйгөөр худалдажа абаһан гэхэ. Харин Е .А. Горбуновада оройдоо 19 грамм хүртэжэ хани басагандаа бүхы сэдьхэлһээ гомдоһон юм. Нина Александровнагай хэлэн гээшэ аргагүй. Ямаршье хүйтэн сэдьхэлтэй хүниие уяруулдаг, үгэдөө оруулдаг «шэдитэй». Гомдолтой үлэһэн Горбунова тэрэ дороо үгэдэнь орожо, дахин Яхадһаа ерэхэдээ бүри ехэ алта асарха, тиихэдэнь барагхан юумэндэ хүртэлсэхэб гэжэ найдаһан байгаа. Зүб даа А. Е. Горбунова дэмы хооһоор найдаагүй

Энэ жэлэй январь һарын нэгэ үдэр Улаан-Үдынгөө гудамжаар гэшхэлжэ ябахадань, Н. А. Федорова өөрөө урдаһаань энеэбхилһээр ерэбэл даа. Үнөөхи алтаниинь ялагашан харагдахадал гэбэ...

Хоёр эхэнэр эгээ дүтын нүхэд шэнги хахасаа һэн.

Н. Федоровагай асарһан алтанһаа О. А. Гордеева хүртэлсөө. Табин грамм алтанай түлөө 400 түхэриг үгөө. А. А. Кочнева наян түхэриг харамнаагүй, үшөө асархыень захяа. Харин В. Д. Васильева «алташа» эхэнэрэй этигэл найдабарие ээлжэ, 202 грамм алтыень бүришье үнэтэйгөөр наймаалхые абаһан юм. «Алташа» Н. А. Федоровагай уршагта ябадал иигээд лэ дүүрэнэ. Тэрэ гурбадахяа Улаан-Үдэ алтатай ерэжэ шадаагүй. Дээрэ дурсагдаһан хүнүүд дэмы хүлеэгээ һэн.

О. А. Гордеева, А. А. Кочнева, В .Д. Васильева гурбан ЛВРЗ-гэй нэгэ цехтэ хүдэлдэг. Теэд юугээ багтаажа. шэнгээжэ ядажа, үнэтэйгөөр алта абажа байгааб? Бултадаа гэр бүлэтэй, үхибүүдтэй. Энээн тушаа бодомжолоогүй, харин алтанай «хорхойдо» хилэмэгдэһэниинь гайхалтай.

Хулгай хэжэ, худал хуурмаг аяг ааша гаргажа, алтаар аралжаа наймаа үүдхэһэн мэхэшэ Фёдоровагай хуулиин ёһоор гэмээ амасаха байһаниинь лабтай.

В. САХЬЯНОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын мүрдэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.
М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хууда... «Гектар бүхэнэй ургас... расые дээшэлүүлхын т... — түрүү бэшэг. «Ком... субботник» — суглуу... «Мүрысөөнэй туужа б... — суглуулбари. ТАС... һүүлэй һонин.

Хоёрдохи хууда... «Мастер үйлэдбэрие ... хэгшэ, коллективые т... жүүлэгшэ» — мастер... суглаан тухай тоосоо...

Гурбадахи хууда... «Мүнөөдэр Звездный ... до» — А. Кушнарев... тья. «Олониитын дунд... тарааха» — А. Нагови... статья. АПН-эй мат... хилын саана.

Дүрбэдэхи хууда... «Эсэгын хүбүүн» — Р... кальскаягай очерк. А... материал. Мэдээсэлнүү...

СЭНХИР ЭКРА...

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...

«Орбита». 10.05 — ...тын 30 жэлэй ойдо. ...крышкин огторгойдо» — ...кументальна фильм. 10... Эдиршүүлдэ зорюула... хүгжэмтэ үдэшэнүүд. ... — Шэнэ һонин. 13.0... «Танда, түрэлхидтэ» ... — «Үглөөнэй почто» — ...жэмтэ программа (үн... 14.00 — 14.10 — ...лалга. 14.10 — «Элүүр... байлга» — эрдэм дэл... гын программа. 14.40 — ...рэнэй академическэ О... вой нэрэмжэтэ ород ... оркестр наадана (үн... 15.00 — СССР-эй мал... лай ба тэжээл бэлэдх... шина бүтээлгын ... К. Н. Беляк танда харю... (үнгэтэ). 15.30 — «А... най гүлгэн ба мэлхэй х... дуулаһан тухай», «Он... хөөрэгдэдэг даа». — ... фильмнүүдэй програм... гэтэ). 16.00 — «Очев... невероятное» (үнгэтэ). ... — «Приключения в ... ке» — телевизионно ... һайханай фильм түрү... хеэ харуулагдаха (... үнгэтэ). 17.50 — Дү... концерт (үнгэтэ). 18.... «Гагаринское поле» — ...ментальна фильм. 19.0... «Уран зураашад тухай ...рөөн». Михаил Врубе... гэдэхи дамжуулга. 19.... 19.40 — Забпарлалга. ... — «Хүн. Газар дэлх... буулин» (үнгэтэ). 20.... Космонавтикын үдэр... рюулһан концерт. 21.... Советскэ Союз харин... шадай һанамжада». (... 21.55 — «Приключен... Африке» — кинофильм. ... — Уран зохёолой ... дөөн. 23.35 — Дуу... концерт. 24.00 — «В... — мэдээсэлэй про... 00.30 — «Москвичка» — ...левизионно клуб (... 01.30 — «Оперетты... шэ». 02.15 — Футбол. ...рат» (Ереван) — «Д... (К).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Манай адрес, телефо...

г. Улан-Удэ, ул. ... 35, телефоны: прием... 2-54-93, секретари... 2-66-76, общественна... ная — 2-56-62.